

*PROGNOZA ODDZIAŁYWNIA
NA ŚRODOWISKO DO
PROJEKTU PROGRAMU
ROZWOJU GMINY ZELÓW NA
LATA 2014-2020*

GMINA ZELÓW

z siedzibą w Zelowie, ul. Żeromskiego 23

Łódź, październik 2015 r.

SPIS TREŚCI:

1	Wstęp.....	1
2	Materiały i dokumenty wyjściowe.....	1
3	Zawartość, główne cele projektowanego dokumentu oraz jego powiązania z innymi dokumentami.....	1
4	Ogólna charakterystyka Gminy	7
4.1	Geomorfologia i geologia.....	7
4.2	Lasy i gleby.....	8
4.3	Surowce naturalne.....	8
4.4	Stosunki wodne	9
4.5	Klimat	9
4.6	Formy ochrony przyrody.....	9
5	Metoda analizy i oceny zastosowana przy sporządzaniu prognozy	12
6	Określenie, analiza i ocena istniejącego stanu środowiska oraz potencjalnych zmian tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu.....	12
7	Określenie, analiza i ocena istniejących problemów ochrony środowiska istotnych z punktu widzenia projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczących obszarów chronionych.....	22
8	Określenie, analiza i ocena celów ochrony środowiska ustanowionych na szczeblu międzynarodowym lub krajowym, istotnych z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu	23
9	Określenie, analiza i ocena przewidywanych znaczących oddziaływań na środowisko	31
10	Przedstawienie rozwiązań mających na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu.....	38
11	Rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru, w tym także wskazanie napotkanych trudności wynikających z niedostatku techniki lub luk we współczesnej wiedzy	41
12	Metody analizy realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania	42
13	Transgraniczne oddziaływanie na środowisko.....	43
14	Streszczenie w języku niespecjalistycznym	44

1 Wstęp

Przedmiotem niniejszego opracowania jest prognoza oddziaływania na środowisko do projektu Programu Rozwoju Gminy Żelów na lata 2014-2020. Opracowanie wykonano w oparciu o art. 46 oraz art. 47 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2013 r. poz. 1235 ze zm.).

2 Materiały i dokumenty wyjściowe

Przy sporządzaniu prognozy wykorzystano następujące źródła informacji:

- Strategia Rozwoju Kraju 2020. Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo,
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, miasta, obszary wiejskie,
- Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020,
- Program ochrony środowiska województwa łódzkiego 2012;
- Strategia Rozwoju Powiatu Bełchatowskiego 2014-2020,
- inne strategiczne dokumenty dotyczące terenu gminy;
- „Raport o stanie środowiska w województwie łódzkim w 2011 roku”;
- „Raport o stanie środowiska w województwie łódzkim w 2012 roku”;
- „Raport o stanie środowiska w województwie łódzkim w 2013 roku”.

3 Zawartość, główne cele projektowanego dokumentu oraz jego powiązania z innymi dokumentami

Program Rozwoju Gminy Żelów jest najważniejszym dokumentem programowym gminy, określa obszary priorytetowe i cele, które umożliwią rozwój społeczno – gospodarczy jej obszaru. Cele, jakie stoją przed gminą zostały określone na podstawie analizy stanu obecnego oraz zestawienia silnych i słabych stron gminy, a także szans, jakie przed nią stoją oraz potencjalnych zagrożeń. Niniejszy program powstał z inicjatywy władz lokalnych, dostrzegających potrzebę kompleksowego rozwoju gminy. Jest odpowiedzią na nieustannie zmieniające się wewnętrzne i zewnętrzne warunki gospodarowania oraz wzrost konkurencyjności otoczenia. Powstały dokument gwarantuje, że podejmowane działania wpisują się w wizję regionu i są z nią komplementarne, co

z kolei ma znaczenie przy aplikowaniu o środki unijne. Z uwagi na wieloaspektowość i wielopodmiotowość Programu do udziału w jego opracowaniu zaproszono przedstawicieli władz, radnych, pracowników Urzędu Miejskiego w Zelowie, mieszkańców gminy. W trakcie prac nad dokumentem zostały przeprowadzone konsultacje społeczne, które pomogły poznać opinie mieszkańców dotyczące obecnej sytuacji gminy oraz ich zdanie na temat przyszłych działań, jakie gmina powinna podjąć, by umożliwić jak największy rozwój społeczno – gospodarczy. Dzięki przeprowadzonym konsultacjom przyjęta polityka rozwoju gminy będzie zgodna z oczekiwaniami społecznymi. Program powinien przyczynić się do wzrostu atrakcyjności życia społeczno-kulturalnego, zaktywizować społeczność lokalną oraz zwiększyć jej poczucie tożsamości z miejscem, które zamieszkują. Najważniejszym celem Programu jest poprawa warunków życia mieszkańców.

Niniejszy dokument został opracowany na lata 2014-2020.

Misją strategiczną dla gminy Zelów określoną w projektowanym dokumencie jest:

„Tworzenie zrównoważonego rozwoju Gminy atrakcyjnej turystycznie, ekonomicznie i inwestycyjnie, dzięki wykorzystaniu istniejących zasobów. Zapewnienie mieszkańcom wysokiego poziomu bezpieczeństwa, dostępu do odpowiedniej jakości usług publicznych, możliwości kształcenia i satysfakcjonującej pracy, atrakcyjnej oferty spędzania czasu wolnego. Zaoferowanie turystom wysokiej jakości usług turystycznych i rekreacyjnych, bazujących na bogactwie lokalnego dziedzictwa kulturowego”.

Z przyjętej misji wynika, iż gmina Zelów to obszar na którym należy rozwijać lokalną gospodarkę, tworzyć nowe miejsca pracy, które zapobiegają będą rosnącemu bezrobociu, a także migracjom zarobkowym ludności. Polityka prowadzona na terenie gminy będzie kładła nacisk na rozwój infrastruktury technicznej, komunalnej, tak by zaspokoić potrzeby bytowe jej mieszkańców.

Zostaną zainicjowane działania pobudzające sferę społeczną oraz procesy gospodarcze. Wszystkie działania będą prowadzone zgodnie z zasadami ochrony środowiska, by nie dopuścić do zniszczenia walorów gminy. Misja gwarantuje odpowiednie ukierunkowanie polityki programowania rozwoju na terenie gminy, natomiast szczegółowo zaplanowane działania i zadania stymulujące szeroko pojęty rozwój ujęte są na poziomie celów operacyjnych, przypisanych do celów strategicznych każdego obszaru problemowego.

Biorąc pod uwagę nakreślone przez mieszkańców gminy Zelów problemy oraz analizując mocne strony gminy można zdefiniować główne cele programu, a także działania, które będą przeprowadzone w przyszłości.

CEL STRATEGICZNY I: ROZWÓJ KAPITAŁU LUDZKIEGO GOSPODARKA I EDUKACJA

W ramach realizacji CELU STRATEGICZNEGO I przewidziano następujące działania:

1.1. Wzmacnianie i promocja przedsiębiorczości wśród mieszkańców:

- a) realizacja „miękkich” szkoleń dla mieszkańców – w zakresie zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej;
- b) rozwój oferty oraz poprawa dostępności instrumentów wspierania mikro i małej przedsiębiorczości;
- c) współpraca z lokalnym biznesem w kreowaniu warunków do prowadzenia małej przedsiębiorczości.

1.2. Efektywny system edukacji dzięki dostosowaniu oferty edukacyjnej do aktualnej sytuacji na rynku pracy oraz poprawa jej jakości:

- a) doskonalenie kadry pedagogicznej;
- b) tworzenie programów nauczania/poszerzenie oferty/współpraca z uczelniami wyższymi;
- c) poszerzenie oferty zajęć dodatkowych w przedszkolach (j. angielski, rytmika, teatryki profilaktyczno – wychowawcze, specjalistyczne – logopedyczne, psychologiczne);
- d) rozbudowa oferty zajęć pozalekcyjnych;
- e) promowanie zawodów technicznych w gimnazjach i szkołach podstawowych/rozwój kompetencji kluczowych;
- f) organizacja kursów i szkoleń pozwalających na zdobycie czy uzupełnienia kwalifikacji zawodowych;
- g) budowa i wyposażenie bibliotek;
- h) modernizacja sal dydaktycznych, placów zabaw i pozostałej infrastruktury edukacyjnej;
- i) kształtowanie i promocja postaw związanych z uczeniem się przez całe życie.

1.3. Budowa infrastruktury gospodarczej:

- a) planowanie i tworzenie stref aktywności gospodarczej, w tym m.in. we współpracy z podmiotami komercyjnymi;
- b) współpraca w zakresie rozwoju inkubatorów przedsiębiorczości oraz innych form stowarzyszeniowych, w szczególności ukierunkowanych na przedsiębiorców lokalnych;

- c) rozwój oferty inwestycyjnej oraz poprawa standardów obsługi inwestorów;
- d) wspieranie lokalnych inicjatyw gospodarczych, m.in. poprzez wprowadzenie ulg i zachęt dla przedsiębiorców i osób planujących rozpocząć własną działalność gospodarczą;
- e) wsparcie rozwoju nowoczesnych technologii.

1.4. Poprawa sytuacji na lokalnym rynku pracy:

- a) rozwój systemu szkoleń i kursów zawodowych dla osób bezrobotnych oraz wymagających zmiany kwalifikacji;
- b) rozwój pośrednictwa pracy i poradnictwa zawodowego;
- c) wspieranie szkoleń i doradztwa w zakresie przedsiębiorczości, w tym dotyczących zakładania i prowadzenia własnego biznesu;
- d) rozwój oferty w zakresie usług dotyczących podnoszenia oraz zmiany kwalifikacji na różnych etapach życia – w powiązaniu z potrzebami lokalnego rynku pracy;
- e) wspieranie instytucji realizujących programy kształcenia zawodowego.

1.5. Budowa infrastruktury komunikacyjnej:

- a) budowa, modernizacja i przebudowa dróg gminnych;
- b) budowa, modernizacja i przebudowa chodników oraz poboczy, w szczególności na obszarach wiejskich;
- c) poprawa bezpieczeństwa w ruchu drogowym;
- d) współpraca w zakresie dostosowania rozkładu jazdy komunikacji autobusowej do potrzeb mieszkańców i turystów.

CEL STRATEGICZNY II: TURYSTYKA, REKREACJA, DZIEDZICTWO KULTUROWE

W ramach realizacji CELU STRATEGICZNEGO II przewidziano następujące działania:

2.1. Wsparcie rozwoju turystyki:

- a) polepszenie bazy turystycznej poprzez rozwój szlaków turystycznych – pieszych, rowerowych stworzenie ścieżek edukacyjnych, kulturowych;
- b) wsparcie dla rozwoju i modernizacji infrastruktury turystycznej i okołoturystycznej na terenie gminy;
- c) rozwój, promocja oraz tworzenie nowych produktów turystycznych i kulturowych w oparciu o tradycje gminy i regionu,

- d) profesjonalny i skuteczny system promocji walorów turystyczno-rekreacyjnych gminy oraz wsparcie promocyjne produktów turystycznych i wydarzeń kulturalnych i twórczych;
- e) organizacja imprez o charakterze ponadlokalnym, bazujących na tradycji i specyfice gminy;
- f) rozwój turystyki rekreacyjno – sportowej (np. budowa basenu, modernizacja istniejących obiektów sportowych, organizacja imprez i zawodów sportowych, budowa hali sportowej oraz sali gimnastycznej w szkole podstawowej),
- g) rozwój bazy noclegowo – gastronomicznej (np. rozwój agroturystyki, przygotowanie terenów inwestycyjnych i zapewnienie odpowiedniej infrastruktury pod obiekty turystyczne i gastronomiczne, wyznaczenie miejsca i zaplanowanie obiektów noclegowych np. hotelu, zajazdów, pól namiotowych, kempingów).

2.2. Ochrona tożsamości lokalnej:

- a) poprawa stanu i sposobu użytkowania zabytków dziedzictwa kulturowego, zachowanie, rewaloryzacja i przeciwdziałanie procesowi ich degradacji oraz udostępnianie (ze szczególnym uwzględnieniem dni weekendowych);
- b) współpraca z sektorem biznesu w zakresie wykorzystania potencjału ekonomicznego dziedzictwa kulturowego gminy (włączanie wartości dziedzictwa w obieg gospodarczy, m.in. współpraca w zakresie organizacji różnorodnych imprez);
- c) odtworzenie wielokulturowego bogactwa oraz tożsamości lokalnej i regionalnej szczególnie poprzez kultywowanie i promocję tradycji lokalnych, wspieranie lokalnych twórców;
- d) inicjowanie i wspieranie działań, mających na celu rozbudzenie i podnoszenie społecznej świadomości i wrażliwości w zakresie dziedzictwa kulturowego, w tym m.in. badanie i dokumentowanie lokalnego i regionalnego dziedzictwa kulturowego.

CEL STRATEGICZNY III: ROZWÓJ USŁUG PUBLICZNYCH, ODNAWIALNE ŹRÓDŁA ENERGII

W ramach realizacji CELU STRATEGICZNEGO III przewidziano następujące działania:

3.1. Rozwój infrastruktury technicznej:

- a) rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej;
- b) rozbudowa sieci wodociągowej;

- c) rozbudowa przydomowych oczyszczalni ścieków;
- d) budowa sieci gazociągowej;
- e) modernizacja kotłowni w zakresie wymiany źródeł grzewczych na nowoczesne i ekologiczne;
- f) wymiana sieci ciepłowniczych przynoszących straty ciepła;
- g) budowa nowych systemów ciepłowniczych;
- h) przebudowa i rozwój systemu oświetlenia ulicznego.

3.2. *Wzrost bezpieczeństwa mieszkańców:*

- a) poszerzanie monitoringu w miejscach publicznych;
- b) wspieranie OSP w zakresie modernizacji strażnic oraz doposażenia w sprzęt;
- c) wspieranie policji w zakresie doposażenia sprzętowego;
- d) prewencja, edukacja i profilaktyka wśród dzieci i młodzieży – bezpieczeństwo na drodze, unikanie zagrożeń, pierwsza pomoc etc.;
- e) kształtowanie i promocja postaw, aktywna edukacja na rzecz zdrowego i aktywnego stylu życia;
- f) organizowanie i wspieranie akcji oraz programów profilaktycznych, badań i konsultacji medycznych dla mieszkańców gminy;
- g) organizowanie i wspieranie akcji informacyjno-uświadamiających dot. bezpieczeństwa w zakresie zdrowotnym i społecznym;
- h) działania dostosowawcze w ramach polityki społecznej w kontekście starzenia się społeczeństwa (adaptacja działań do zmieniających się potrzeb społecznych, rozszerzenie oferty dla osób starszych);
- i) wsparcie i aktywizacja osób niepełnosprawnych, w tym wyrównywanie szans w dostępie do edukacji oraz rynku pracy, a także likwidacja barier architektonicznych;
- j) prowadzenie działań z zakresu profilaktyki uzależnień, w tym wśród dzieci i młodzieży;
- k) wspieranie działań w zakresie rozwoju poradnictwa związanego z uzależnieniami – punkty konsultacyjne, grupy samopomocowe;
- l) przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

3.3. *Poprawa bezpieczeństwa ekologicznego:*

- a) wsparcie wykorzystania odnawialnych źródeł energii (w tym m.in. fotowoltaika i kolektory słoneczne);
- b) optymalizacja kosztów energii poprzez organizowanie grupowych (z innymi samorządami) zakupów energii;

- c) termomodernizacja budynków użyteczności publicznej i obiektów zamieszkania zbiorowego;
- d) edukacja ekologiczna i promocja postaw ekologicznych;
- e) sprawny i efektywny system gospodarki odpadami (w tym utylizacja i recykling).

4 Ogólna charakterystyka Gminy

Gmina Zelów położona jest w centralno – południowej części województwa łódzkiego. Przynależy do powiatu bełchatowskiego i zlokalizowana jest w jego północno-zachodniej części. Zelów sąsiaduje z następującymi gminami: Dłutów, Drużbice, Bełchatów, Kluki, Szczerców, Widawa, Sędziejowice oraz Buczek.

Gmina Zelów zajmuje powierzchnię 167 km² i jest zamieszkiwana przez ok. 15 163 mieszkańców. Pod względem powierzchni jest jedną z większych gmin w województwie łódzkim. Obejmuje 35 sołectw i 63 miejscowości. Teren gminy znajduje się na szlaku drogi międzyregionalnej nr 12, relacji Sieradz – Piotrków Trybunalski – Lublin, drogi wojewódzkiej nr 483 łączącej miasta Łask – Szczerców – Częstochowę oraz na szlaku drogi wojewódzkiej nr 484 relacji Łask – Buczek – Zelów – Bełchatów – Kamieńsk. Ponadto Gmina posiada dobre połączenie komunikacyjne szczególnie z pobliskimi miastami.

4.1 Geomorfologia i geologia

Większość obszaru gminy ma charakter równiny porozcinanej rozległymi, szerokimi dolinami o długich, łagodnych stokach i płaskich dnach. Na obszarze gminy dominują utwory lodowcowe wykształcone w postaci glin zwałowych oraz osadów piaszczystych i piaszczysto-żwirowych. Występują one w formie płatów utworów lodowych i wodno-łądowych, moreny dennej oraz w wydmach. Powierzchnia terenu gminy jest stosunkowo mało urozmaicona. Maksymalne wysokości dochodzą do 213 m.n.p.m. i występują we wschodniej części gminy (we wsi Ostoja). Urozmaiceniem rzeźby są wały wydymowe nadające krajobrazowi wrażenie pagórkowatości. Dziś już utrwalone lasem stanowią w wielu miejscach kulminację terenu. Ich wysokość dochodzi do 15 metrów a stoki wydm towarzyszą dolinom rzek Pilski, Chrząstawki, Kielbaski i Grabi.

4.2 Lasy i gleby

Lesistość w gminie kształtuje się na poziomie 26,2%, podczas gdy analogiczny wskaźnik dla powiatu wynosi 28,5%. Ogólna powierzchnia gruntów leśnych jest równa 4413,57 ha. Szczególnie duże kompleksy leśne znajdują się w sąsiedztwie wsi Karczmy, Wygoda, Sromutka i Wola Pszczółcka. Ponadto duża atrakcyjność krajobrazowa znajduje się na północnych i południowych rejonach gminy. Tam też znajduje się dolina Grabi oraz duże i zwarte kompleksy leśne porastające wały wydmore w dolinach rzeki Pils i Chrzęstawki. Wchodzą one w obręb obszarów chronionego krajobrazu. W rejonie Zelowa atrakcyjnym krajobrazowo jest również rejon zbiornika wodnego "Patyki" na rzece Pils. Na terenie gminy znajduje się 10 225 ha użytków rolnych. Na wartość tą składają się następujące obszary:

- grunty orne – 7 731 ha,
- sady – 60 ha,
- łąki – 1 098 ha,
- pastwiska – 907 ha,
- pozostałe grunty i nieużytki – 459 ha

Na obszarze gminy najwięcej gruntów ornym zajmują gleby IV klasy bonitacyjnej. Gleby I i II klasy stanowią znikomy odsetek powierzchni. Natomiast gleby należące do III klasy zajmują tereny gruntów ornym w południowej części gminy. Pozostałe, czyli gleby o niskiej klasie bonitacyjnej V i VI w większości przeznaczone pod uprawy leśne.

4.3 Surowce naturalne

Na obszarze gminy najliczniej występują złoża kruszywa naturalnego (pospółka piaszczysto żwirowa i krzemienista, tłucznie, kłińce i grysy granitowe, wapienne, kwarcytowe i z gruzu betonowego), glin zwałowych i kaolinu. Złoża surowców ceramiki budowlanej są eksploatowane w zharmonizowany sposób na potrzeby zakładów je przetwarzających. Ponadto na terenie gminy występuje piasek naturalny o dużej czystości. Żwiry i piaski ze żwirami są surowcami często występującymi i eksploatowanymi w dość dużych ilościach. Ich znaczenie jest lokalne, wykorzystywane są głównie na potrzeby budownictwa przemysłowego i drogowego.

4.4 Stosunki wodne

Gmina Żelów położona jest całkowicie w zlewni rzeki Widawki i odwadniany jest przez jej dopływy: Grabie, Pilsię i Chrzęstawkę oraz ich dopływy. Odcinek rzeki grabi na terenie gminy Żelów jest niewielki, gdyż obejmuje zaledwie ok. 8 km. Można wskazać na dwa okresy wezbrań stanu wody czyli wiosenny (marzec) oraz letni (sierpień). Dolina rzeki Pilski w odcinku do miejscowości Bujny jest szeroka i płaska o kierunku równoleżnikowym. Rzeka posiada wąskie i uregulowane koryto. Dolina rzeki Chrzęstawki jest zmienna, można zaobserwować silne zabagnienia i liczne wyrobiska potorfowe.

4.5 Klimat

Żelów położony jest na styku Wysoczyzny Łaskiej, Równiny Bełchatowskiej i Kotliny Szczercowskiej, gdzie sięga strefa wpływu klimatu przejściowego na pograniczu morskiego i lądowego. W rejonie tym w ciągu całego roku przeważają wiatry zachodnie (20%), nieznacznie ustępują im wiatry z kierunków południowo-zachodnich (15%) i wschodnich (13%). Równinny otwarty obszar, umożliwia swobodny i szybki przepływ przez te tereny mas powietrza różnego pochodzenia, efektem których jest duża zmienność warunków pogodowych. Średnia temperatura dla tego terenu kształtuje się na poziomie 7,5°C a analogiczna wartość opadów nie przekracza 600 mm. Zwarta pokrywa śnieżna zalega tu przez ok. 70 dni, przeciętnie od początku grudnia do połowy marca.

4.6 Formy ochrony przyrody

Na terenie gminy Żelów występują następujące formy ochrony przyrody zgodnie z przepisami ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2013 r. poz. 627 ze zm.).

Na terenie gminy zlokalizowany jest fragment obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty Grabia PLH100021 od miejscowości Kolonia Karczmy do granic gminy.

Na terenie gminy Żelów występują następujące pomniki przyrody:

- klon jawor w miejscowości Kociszew, grunty przykościelne Parafii Rzymskokatolickiej w Kociszewie przy kościele;
- dąb szypułkowy w miejscowości Krześłów, grunty Państwowego Gospodarstwa Rolnego w Krześłowie;

- dąb szypułkowy w miejscowości Kociszew, grunt P. K. Kryścińskiej;
- dwie lipy drobnolistne w miejscowości Zelów, teren przykościelny Parafii Ewangelicko-Reformowanej w Zelowie;
- wiąz górski w miejscowości Zelów, grunt P. K. Swobody;
- wiąz szypułkowy w miejscowości Kociszew, grunty Gminnej Spółdzielni "Samopomoc Chłopska" w Zelowie;
- dwa wiązy polne w miejscowości Łobudzice, przy kościele Parafii Rzymsko-Katolickiej w Łobudzielach;
- lipa drobnolistna w miejscowości Bujny Szlacheckie, grunt P. A. Kot;
- klon pospolity w miejscowości Zagłówki, działka 286/1;
- klon pospolity w miejscowości Zagłówki, działka 286/1.

Na terenie gminy Zelów znajduje się jeden obszar chronionego krajobrazu – Doliny Widawki.

Na terenie gminy Zelów znajdują się następujące użytki ekologiczne:

- śródleśne o powierzchni 6,05 ha, lokalizacja Pszczółki, Leśnictwo Wola Pszczółka 317 b N-ctwo Bełchatów, dz. nr 213;
- oczko wodne o powierzchni 0,27 ha, lokalizacja Bujny Szlacheckie, Leśnictwo Głupice 28 b N-ctwo Bełchatów, dz. nr 28;
- bagno o powierzchni 0,98 ha, lokalizacja Bujny Szlacheckie, Leśnictwo Głupice 31 o N-ctwo Bełchatów, dz. nr 28;
- bagno o powierzchni 3,19 ha, lokalizacja Bujny Szlacheckie, Leśnictwo Głupice 32 A a N-ctwo Bełchatów, dz. nr 32;
- bagno o powierzchni 0,84 ha, lokalizacja Ostoja, Leśnictwo Głupice 32 C c N-ctwo Bełchatów, dz. nr 422;
- bagno o powierzchni 0,96 ha, lokalizacja Ostoja, Leśnictwo Głupice 32 C f N-ctwo Bełchatów, dz. nr 423;
- bagno o powierzchni 0,2 ha, lokalizacja Ostoja, Leśnictwo Głupice 32 C h N-ctwo Bełchatów, dz. nr 422;
- bagno o powierzchni 1,24 ha, lokalizacja Wypychów-Podlesie, Leśnictwo Podlesie, oddz. 243f N-ctwo Bełchatów, dz. nr 243;
- naturalny zbiornik wodny o powierzchni 1,65 ha, lokalizacja Wypychów-Podlesie, Leśnictwo Podlesie, oddz. 243 g N-ctwo Bełchatów, dz. nr 243;

- naturalny zbiornik wodny o powierzchni 3,22 ha, lokalizacja Wypychów-Podlesie, Leśnictwo Podlesie, oddz. 252 b N-ctwo Bełchatów, dz. nr 252;
- naturalny zbiornik wodny o powierzchni 0,5 ha, lokalizacja Wypychów-Podlesie, Leśnictwo Podlesie, oddz. 252 d N-ctwo Bełchatów, dz. nr 252;
- bagno o powierzchni 8,25 ha, lokalizacja Wypychów-Podlesie, Leśnictwo Podlesie, oddz. 280 c N-ctwo Bełchatów, dz. nr 280;
- bagno o powierzchni 2,01 ha, lokalizacja Wypychów-Podlesie, Leśnictwo Podlesie, oddz. 281 d N-ctwo Bełchatów, dz. nr 281;
- bagno o powierzchni 2,11 ha, lokalizacja Wypychów-Podlesie, Leśnictwo Podlesie, oddz. 286 f N-ctwo Bełchatów, dz. nr 286;
- oczko wodne o powierzchni 0,31 ha, lokalizacja Wypychów-Podlesie, Leśnictwo Podlesie, oddz. 290 i N-ctwo Bełchatów, dz. nr 290/1;
- mokradła między rzeką a groblą byłych stawów o powierzchni 1,57 ha, lokalizacja Wypychów-Podlesie, Leśnictwo Podlesie, oddz. 291 j N-ctwo Bełchatów, dz. nr 291;
- bagno o powierzchni 0,19 ha, lokalizacja Wola Pszczółcka, Leśnictwo Wola Pszczółcka, oddz. 235 c N-ctwo Bełchatów, dz. nr 121;
- bagno o powierzchni 0,8 ha, lokalizacja Wola Pszczółcka, Leśnictwo Wola Pszczółcka, oddz. 240c N-ctwo Bełchatów, dz. nr 126;
- bagno i zbiornik wodny o powierzchni 0,74 ha, lokalizacja Kolonia Przecznia, Leśnictwo Wola Pszczółcka, oddz. 295 j N-ctwo Bełchatów, dz. nr 295;
- torfowisko o powierzchni 1,01 ha, lokalizacja Pszczółki, Leśnictwo Wola Pszczółcka, oddz. 297 a N-ctwo Bełchatów, dz. nr 176;
- bagno i oczko wodne o powierzchni 1,4 ha, lokalizacja Pszczółki, Leśnictwo Wola Pszczółcka, oddz. 308g N-ctwo Bełchatów, dz. nr 201;
- bagno i oczko wodne o powierzchni 0,9 ha, lokalizacja Pszczółki, Leśnictwo Wola Pszczółcka, oddz. 312 h N-ctwo Bełchatów, dz. nr 205;
- bagno i oczko wodne o powierzchni 0,32 ha, lokalizacja Pszczółki, Leśnictwo Wola Pszczółcka, oddz. 314 k N-ctwo Bełchatów, dz. nr 207;
- bagno o powierzchni 2,25 ha, lokalizacja Pszczółki, Leśnictwo Wola Pszczółcka, oddz. 316 d N-ctwo Bełchatów, dz. nr 208, 209;
- obszar łąk zalewowych w dolinie rzeki Chrzastawki o powierzchni 12,76 ha, lokalizacja Pszczółki, 12,76 (obejmuje część dz. nr 204/1 o pow. 6,30 i część dz. nr 207/1 o pow. 6,46).

5 Metoda analizy i oceny zastosowana przy sporządzaniu prognozy

Prognoza oddziaływania na środowisko w odniesieniu do polityk, planów i programów, według zapisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, sporządzana jest, jako jeden z podstawowych dokumentów w ramach procedury postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko skutków realizacji planów i programów.

Prognozę sporządzono przy zastosowaniu metod opisowych dotyczących charakterystyki zasobów środowiska poddanych oddziaływaniu oraz analiz opartych na dostępnych danych. Analizie poddano aktualny i prognozowany stan środowiska na terenie gminy Żelów oraz proponowane kierunki działań w tym zakresie. Ponadto w prognozie przeanalizowano uwzględnienie w Programie Rozwoju Gminy Żelów na lata 2014-2020 strategicznych kierunków działań przyjętych w innych dokumentach oraz prognozach oddziaływania na środowisko sporządzonych do tych dokumentów (m.in. Polityka Ekologiczna Państwa w latach 2009 - 2012 z perspektywą do 2016 roku, Program ochrony środowiska województwa łódzkiego 2012). Wynikające z przeprowadzonej analizy wnioski odniesiono do stanu środowiska w gminie Żelów oraz przeanalizowano możliwe skutki środowiskowe realizacji programu.

6 Określenie, analiza i ocena istniejącego stanu środowiska oraz potencjalnych zmian tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu

Do przeprowadzenia analizy zostały wykorzystane dane przekazane przez Urząd Miejski w Żelowie oraz zgromadzone przez GUS i WIOŚ, w tym również przygotowane w ostatnich latach opracowania.

– Powietrze atmosferyczne

Według „Raportu o stanie środowiska naturalnego województwa łódzkiego” jakość powietrza na obszarze gminy jest dobra. Badania poziomu stężeń podstawowych zanieczyszczeń wskazują na systematyczną poprawę jakości powietrza. Emisja zanieczyszczeń do powietrza w gminie Żelów jest związana głównie z emisją niską, pochodzącą z lokalnych kotłowni i pieców węglowych, a także związana ze spalaniem

paliw w silnikach pojazdów. W kotłowniach przydomowych stosuje się głównie węgiel o różnej jakości, zdarza się również spalanie odpadów w kotłach. Wielkość emisji powstającej podczas energetycznego spalania paliw w celach grzewczych związana jest głównie z okresem grzewczym. W gminie nie działają zakłady przemysłowe mogące stanowić duże źródła emisji zorganizowanej. Na terenie gminy Żelów istnieją trzy zakłady wprowadzające do powietrza zanieczyszczenia wynikające z ich działalności gospodarczej. Oprócz źródeł lokalnych znaczący wpływ na jakość powietrza atmosferycznego w gminie mają także ponadregionalne zanieczyszczenia gazowe i pyłowe pochodzące z dużych ośrodków przemysłowych (głównie z aglomeracji łódzkiej i z Bełchatowa).

– **Stan czystości wód powierzchniowych i podziemnych**

Na podstawie art. 3 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (Dz. U. z 2015 r., poz. 469 ze zm.) wydane zostało rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie przebiegu granic obszarów dorzeczy i regionów wodnych (Dz. U. Nr 126, poz. 878 ze zm.), w którym zlewnie poszczególnych rzek, przyporządkowano regionom wodnym. Zlewnia Warty przyporządkowana została do Regionu Wodnego Warty. Teren gminy Żelów położony jest w całości w obszarze regionu wodnego Warty. Region wodny Warty przyporządkowany jest do obszaru dorzecza Odry. Plan gospodarowania wodami w obszarze dorzecza Odry został określony przepisami Uchwały Rady Ministrów z dnia 22 lutego 2011 r. Plan gospodarowania wodami dorzecza Odry (M.P. Nr 40, poz. 451).

Na terenie gminy Żelów występują następujące Jednolite Części Wód Powierzchniowych:

Lp.	Europejski kod JCWP	Nazwa JCWP	Typ JCWP	Status JCWP	Ocena stanu	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych	Derogacje	Uzasadnienie derogacji
1	PLRW600016182729 RZEKI	Chrząstawka	Potok nizinny lessowo-gliniasty (16)	naturalna	umiarkowany	zagrożona	4(4) - 1 / 4(4) - 2 derogacje czasowe - brak możliwości technicznych /derogacje czasowe - dysproporcjonalne koszty	Silne zmiany morfologiczne w zakresie drożności cieku
2	PLRW60001618276 RZEKI	Dopływ spod Józefowa	Potok nizinny lessowo-gliniasty (16)	naturalna	umiarkowany	zagrożona	4(4) - 1 / 4(4) - 2 derogacje czasowe - brak możliwości technicznych	Ponad 55% powierzchni zlewni zajmują tereny rolne; słaby stopień skanalizowania
3	PLRW600016182854 RZEKI	Grabia do Dłutówki	Potok nizinny lessowo-gliniasty (16)	naturalna	słaby	zagrożona	4(4) - 1 derogacje czasowe - brak możliwości technicznych	Ponad 80% powierzchni zlewni zajmują tereny rolne
4	PLRW600019182873 RZEKI	Grabia od Dłutówki do Dopływu z Anielina	Rzeka nizinna piaszczysto-gliniasta (19)	naturalna	umiarkowany	zagrożona	4(4) - 1 / 4(4) - 2 derogacje czasowe - brak możliwości technicznych /derogacje czasowe - dysproporcjonalne koszty	Silne zmiany morfologiczne w zakresie drożności cieku

5	PLRW600016182889 RZEKI	Końska Struga	Potok nizinny lessowo- gliniasty (16)	silnie zmieniona	słaby	zagrożona	4(4) - 1 / 4(4) - 2 derogacje czasowe - brak możliwości technicznych /derogacje czasowe - dysproporcjonalne koszty	Silne zmiany morfologiczne (budowle piętrzące); ponad 70% pow. zlewni zajmują tereny rolne; wskaźnik gęstości zaludnienia wynoszący 71,42m/km ²
6	PLRW600016182499 RZEKI	Pilsia	Potok nizinny lessowo- gliniasty (16)	naturalna	dobry	niezagrożona	-	-

Na terenie gminy Żelów występują następujące Jednolite Części Wód Podziemnych:

Lp.	Europejski kod JCWPd	Ocena stanu ilościowego	Ocena stanu chemicznego	Ocena ryzyka stanu ilościowego	Ocena ryzyka stanu chemicznego	Derogacje	Uzasadnienie derogacji
1	PLGW650096 W.PODZ	słaby	dobry	zagrożona	Niezagrożona	4(5) - 1 cele mniej rygorystyczne - brak możliwości technicznych	ze względu na odwadnianie odkrywkowej kopalni węgla brunatnego Bełchatów i brak możliwości likwidacji kopalni przed wyeksploatowaniem złoża, ze względów gospodarczych

– Hałas

Głównym źródłem hałasu na terenie gminy Żelów jest hałas komunikacyjny. Największe natężenie ruchu można zaobserwować głównie na drogach krajowych i wojewódzkich.

Na terenie gminy hałas komunikacyjny nie stwarza szczególnej uciążliwości dla mieszkańców. W związku z ciągłym wzrostem liczby pojazdów poruszających się po drogach należy stwierdzić, iż uciążliwości związane z hałasem komunikacyjnym będą w najbliższych latach wzrastać.

Na terenie gminy uciążliwość związana z hałasem przemysłowym jest ograniczona jedynie do miejsc występowania zakładów i jest ograniczona czasowo.

– Promieniowanie elektromagnetyczne

Źródłami pól elektromagnetycznych w województwie łódzkim są m.in.:

- linie elektroenergetyczne o napięciu znamionowym 110 kV, 220 kV, 400 kV, których szkodliwy wpływ rozciąga się odpowiednio od 12 do 37 m od osi linii w obie strony,
- stacje nadajników radiowo telewizyjnych zlokalizowane w gminach i miejscowościach,
- bazowe stacje telefonii komórkowej (ponad 2420 szt. z czego ok. 40 % zlokalizowanych jest na terenie miasta Łódź) rozmieszczone na obszarze całego województwa na specjalnie wykonanych masztach, jak również umieszczone na kominach, budynkach użyteczności publicznej i wysokich budynkach mieszkalnych,
- stacje bazowe sieci łączności radiotelefonicznej,
- cywilne stacje radiowe CB o mocy do 10 W,
- radiostacje amatorskie kat. 1 i 2,0 o mocach od 15-759 W,
- szereg urządzeń emitujących pola elektromagnetyczne, pracujących w przemyśle, ośrodkach medycznych, wojsku, policji, straży pożarnej.

Rozporządzenie Ministra Środowiska w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia okresowych badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz. U. 2008 r. Nr 221, poz. 1645), określa zakres i sposób prowadzenia przez wojewódzkie inspektoraty ochrony środowiska badań poziomów PEM. Weszło ono w życie z dniem 1 stycznia 2008 roku i nałożyło obowiązek wykonywania pomiarów pól elektromagnetycznych na terenie poszczególnych województw w 135 punktach pomiarowych w ciągu 3 lat pomiarowych po 45 w każdym roku. Tak więc pomiary pól elektromagnetycznych w województwie łódzkim wykonywane były w latach 2008-2010 oraz 2011-2013 w 135 punktach po 45 punktów w każdym roku.

Wyniki pomiarów monitoringowych pokazują, że wartości natężenia PEM w latach 2011 - 2013 utrzymywały się na niskich poziomach. W żadnym z punktów pomiarowych nie zmierzono wartości przekraczającej dopuszczalną wartość składowej elektrycznej $E=7V/m$, określoną w rozporządzeniu Ministra Środowiska z 30 października 2003 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektro-magnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów (Dz. U. Nr 192, poz. 1883). Otrzymane wyniki nie odbiegały znacząco od zmierzonych w latach 2008-2010. Średnie wartości 2-godzinne składowej elektrycznej osiągnęły maksymalnie wartość 1,1 V/m (15,7% wartości dopuszczalnej). Najniższe średnie wartości były poniżej progu czułości sond.

Najwyższe wartości natężenia PEM zmierzono na terenach zabudowanych w centralnych częściach dużych miast o liczbie mieszkańców powyżej 50 tys., najniższe na terenach wiejskich oraz w małych miejscowościach (rysunek V.3). W większości punktów pomiarowych zmierzone stężenia były niższe od progu czułości poszczególnych sond.

Dopuszczalny poziom pól elektromagnetycznych dla miejsc dostępnych dla ludności wynosi 7 V/m. Tak więc na terenie województwa łódzkiego, a więc i na terenie Zelowa, nie są przekroczone dopuszczalne wartości składowej elektrycznej natężenia i pola elektromagnetycznego.

– **Kanalizacja i oczyszczalnia ścieków oraz zaopatrzenie w wodę**

Zgodnie z danymi Urzędu Statystycznego (Bank Danych Lokalnych) w 2014 r. zużycie wody w przemyśle w gminie Zelów wyniosło w gminie Zelów 10 dam^3 . Pobór wód podziemnych w gminie Zelów wyniósł 9 dam^3 .

Zgodnie z danymi Urzędu Statystycznego (Bank Danych Lokalnych) w 2014 r. ładunki zanieczyszczeń w ściekach wprowadzanych do wód lub do ziemi wyniosły:

- BZT₅ – 95 kg/rok;
- ChZT – 559 kg/rok;
- Zawiesina ogólna – 87 kg/rok.

Zgodnie z danymi Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska w Łodzi ładunki zanieczyszczeń w ściekach odprowadzanych kanalizacją miejską dla Zelowa wyniosły:

- BZT₅ – 2,31 Mg/rok;
- ChZT – 18,6 Mg/rok;

– Zawiesina ogólna – 4,07 Mg/rok.

W gminie Żelów funkcjonuje jedna oczyszczalnia biologiczna ścieków przemysłowych o przepustowości 22 m³/dobę. Łączna ilość ścieków przemysłowych odprowadzanych ogółem w 2014 r. wyniosła 9 dam³. Ścieki po oczyszczeniu w oczyszczalni odprowadzane były do wód lub do ziemi. Udział ścieków oczyszczonych w porównaniu do ścieków wymagających oczyszczenia wyniósł 100%.

Działalnością w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę oraz odprowadzania i oczyszczania ścieków zajmuje się Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Żelowie Sp. z o.o. z/s w Maurycowie. Podmiot ten zobowiązany jest do zapewnienia ciągłości dostaw wody o odpowiedniej jakości oraz niezawodnego odprowadzania ścieków, mając na uwadze m.in. wymagania ochrony środowiska.

Obecna sieć wodociągowa w gminie Żelów ma długość 171,4 km (z czego w mieście znajduje się 27,7 km). Ilość przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych wynosi 2 480 szt. (w tym 1 007 szt. w mieście). Odsetek ludności korzystającej z instalacji wodociągowej w 2012 roku wyniósł 55,8 % ludności ogółem.

Natomiast sieć kanalizacyjna ma długość 32,00 km (w mieście 27,7 km), a ilość przyłączy do budynków mieszkalnych wynosi 1 148 (w mieście 1 055). Z sieci kanalizacyjnej w 2012 roku korzystało 30,3 % wszystkich mieszkańców.

Zgodnie ze zbiorczym sprawozdaniem marszałków województw za 2013 r. RLM aglomeracji Żelów według Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych z roku 2013 r. oraz z uchwałą aglomeracyjną wynosiło 10152. Liczba mieszkańców korzystających z systemu kanalizacyjnego wynosiła 6000 osób zaś korzystających z taboru asenizacyjnego 3412 osób. Długość sieci kanalizacyjnej ogółem (sanitarnej i ogólnospławnej) w aglomeracji wynosiła 69,7 km. Długość sieci kanalizacji deszczowej w 2013 r. wynosiła 28 km. Ilość ścieków komunalnych powstających w aglomeracji wyniosła w 2013 r. 372,6 dam³, w tym taborom asenizacyjnym dostarczono 11 dam³. Główną oczyszczalnią dla aglomeracji jest oczyszczalnia zlokalizowana w Żelowie przy ul. Mauryców 1a o średniej przepustowości 760 m³/rok oraz maksymalnej przepustowości 1500 m³/rok i RLM 8710. Oczyszczone ścieki odprowadzane są do Dopływu z Kolonii Pożdżenice. Maksymalny dopływ do oczyszczalni dla okresu pogody bezopadowej wynosił 705 m³/dobę.

Ładunki zanieczyszczeń odprowadzane na oczyszczalnię wyniosły:

– BZT₅ – 236 mgO₂/rok;

- ChZT – 626,5 mgO₂/rok;
- Zawiesina ogólna – 270,5 mg/rok.

Ładunki zanieczyszczeń w ściekach oczyszczonych wyniosły:

- BZT₅ – 6,38 mgO₂/rok;
- ChZT – 51,5 mgO₂/rok;
- Zawiesina ogólna – 11,25 mg/rok.

Ilość suchej masy osadów powstających na oczyszczalni wynosi 352 Mg/rok, który jest składowany na poletkach. Osad stosowany jest głównie w rolnictwie – 210 Mg/rok.

Zgodnie z danymi GUS ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w gminie Zelów w 2014 r. wyniosła 6938 osób. Wszystkie osoby korzystały z oczyszczalni biologicznych.

– **Sieć gazowa**

Na terenie gminy Zelów brak jest rozwiniętej sieci gazowej.

– **Ryzyko awarii**

Na terenie gminy nie występują zakłady przemysłowe mogące stwarzać ryzyko wystąpienia awarii przemysłowej. Jako źródła potencjalnego ryzyka na terenie gminy należało by wskazać stacje paliw mogące stanowić źródło zanieczyszczenia gruntu i wód podziemnych substancjami ropopochodnymi, jednakże w związku z zaostreniem wymogów dotyczących zbiorników i stacji paliw ryzyko awarii uległo znacznemu zmniejszeniu. Głównym źródłem ryzyka w przedmiocie awarii są zdarzenia komunikacyjne, szczególnie z udziałem pojazdów transportujących substancje niebezpieczne.

– **Gospodarka odpadami**

Na terenie gminy Zelów nie znajdują się zakłady zajmujące się przetwarzaniem odpadów komunalnych. Pod pojęciem odpadów komunalnych rozumie się odpady powstające w gospodarstwach domowych, z wyłączeniem pojazdów wycofanych z eksploatacji, a także odpady niezawierające odpadów niebezpiecznych pochodzące od innych wytwórców odpadów, które ze względu na swój charakter lub skład są podobne do odpadów powstających w gospodarstwach domowych; zmieszane odpady komunalne pozostają zmieszanymi odpadami komunalnymi, nawet jeżeli zostały poddane czynności przetwarzania odpadów, która nie zmieniła w sposób znaczący ich właściwości. Ilość

powstających odpadów, jak również zawartość poszczególnych frakcji, uzależniona jest od miejsca wytworzenia tych odpadów (gospodarstwa domowe, obiekty infrastruktury, inne) oraz typem obszaru, na którym powstają (teren miejski lub wiejski). Zgodnie z analizą stanu gospodarki odpadami komunalnymi w gminie Żelów za okres lipiec 2013 – czerwiec 2014 od II połowy 2013 r. odpady komunalne są odbierane od mieszkańców gminy w ramach nowego systemu wprowadzonego przepisami ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach. Usługa jest realizowana przez spółkę EKO-REGION, która wygrała przetarg na wykonywanie odbioru i zagospodarowania odpadów komunalnych. Nowymi zasadami gospodarowania odpadami komunalnymi zostali objęci wszyscy mieszkańcy gminy. Zgodnie z hierarchią postępowania z odpadami komunalnymi nie trafiały one na składowisko tylko zostały zagospodarowane w specjalistycznych instalacjach. Statystyczny mieszkaniec gminy Żelów, w tym okresie wyprodukował:

- I połowa 2013 r. : 53,3 kg odpadów komunalnych/rok;
- II połowa 2013 r. : 101,24 kg odpadów komunalnych/rok;
- I połowa 2014 r. : 112,40 kg odpadów komunalnych/rok.

Wskaźniki wytwarzania odpadów komunalnych określone na 2012 r. w Planie gospodarki odpadami województwa łódzkiego wynoszą:

- dla powiatu bełchatowskiego - 317,4 kg/mieszkańca/rok;
- dla terenów wiejskich – 246,0 kg/mieszkańca/rok.

W przypadku braku realizacji projektu Programu Rozwoju Gminy Żelów na lata 2014-2020, przeprowadzona analiza i ocena stanu istniejącego pozwala wykazać, że może nastąpić w dłuższym horyzoncie czasowym pogorszenie stanu środowiska. Brak realizacji założeń tego dokumentu może najprawdopodobniej przyczynić się do utrwalania i występowania negatywnych tendencji w zakresie korzystania ze środowiska. Potencjalne zmiany aktualnego stanu środowiska zależą od:

- czasu,
- nakładów finansowych jakimi dysponują: budżet państwa, samorząd i podmioty gospodarcze,
- aktywności w pozyskiwaniu środków pozabudżetowych w tym dotacji z UE, przeznaczanych na cele rozwojowe infrastruktury i ochronę środowiska.

Brak realizacji projektu Programu Rozwoju Gminy Zelów przyczyniać się będzie do utrwalania oraz występowania negatywnych tendencji w środowisku, zwłaszcza w zakresie: jakości wód podziemnych i powierzchniowych, terenów pozostających pod presją szkodliwego oddziaływania ruchu komunikacyjnego, zagrożenia dla obszarów objętych ochroną prawną.

Nie bez znaczenia są również oddziaływania inne niż środowiskowe, choć jednak mające wpływ na stan ochrony środowiska w sposób pośredni. Przewiduje się, iż w przypadku braku realizacji omawianego dokumentu może dojść do następujących skutków:

- niezgodność z przepisami krajowymi i międzynarodowymi,
- konieczność ponoszenia wysokich (i stale wzrastających) opłat za korzystanie ze środowiska,
- uniknięcie zysków możliwych do osiągnięcia w wyniku stosowania nowoczesnych i odnawialnych technologii,
- dalsze pobłażliwe traktowanie obowiązujących przepisów o ochronie środowiska,
- postępujący zanik świadomości ekologicznej społeczeństwa,
- postępujący wzrost powierzchni terenów zdegradowanych,
- pogorszenie się klimatu akustycznego,
- spowolniony proces osiągania dobrego stanu wód, poprzez brak rozbudowy systemów oczyszczania ścieków,
- nieefektywne wykorzystanie zasobów naturalnych z powodu braku zwiększenia efektywności energetycznej.

Istotne skutki negatywne mogą wystąpić również w sferze społecznej i gospodarczej. W ujęciu ogólnym, w przypadku odstąpienia od realizacji projektu Programu Rozwoju Gminy Zelów nie będzie następowała kompleksowa poprawa jakości życia mieszkańców. Brak realizacji wyznaczonych w Programie działań inwestycyjnych, dotyczących budowy infrastruktury, w tym służącej ochronie środowiska może spowodować negatywne skutki dla gospodarki i (pośrednio) środowiska, objawiające się wzrostem bezrobocia, zmniejszeniem liczby miejsc pracy, zanieczyszczeniem wód, gleb i powietrza (systemy ogrzewania i systemy ciepłownicze, niedrożne układy komunikacyjne).

Podsumowując, można stwierdzić, iż pożądanym z punktu widzenia środowiska przyrodniczego i zdrowia ludzi jest doprowadzenie do realizacji działań zapisanych w projekcie Programu Rozwoju Gminy Zelów na lata 2014-2020.

7 Określenie, analiza i ocena istniejących problemów ochrony środowiska istotnych z punktu widzenia projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczących obszarów chronionych

Pogarszający się stan nawierzchni dróg oraz wzrost natężenia ruchu drogowego i dużego udziału pojazdów ciężkich w strukturze ruchu drogowego powodować będzie wzmożoną emisję zanieczyszczeń komunikacyjnych oraz wzrost natężenia hałasu stanowią potencjalne zagrożenie. Drugi problem stanowi pogorszenie jakości stanu powietrza w obszarach zabudowanych spowodowane emisją powierzchniową pochodzącą z niskich emitorów odprowadzających gazowe produkty spalania z domowych palenisk i lokalnych kotłowni węglowych w sezonie grzewczym.

Kolejny problem stanowi niekorzystny dla środowiska sposób rozwoju budowy sieci kanalizacyjnej w stosunku do wodociągowej, jak również niedostateczna świadomość ekologiczna mieszkańców w tym zakresie stanowi potencjalne zagrożenie dla wód podziemnych i powierzchniowych.

W odniesieniu do potencjalnego zagrożenia dla obszarów chronionych wynikającego z działań w zakresie projektu Programu Rozwoju Gminy Zelów na lata 2014-2020, należy rozważyć ewentualne konflikty między siecią NATURA 2000 oraz obszarowymi formami ochrony (rezerваты, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu itp.), a lokalizacją nowych przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko. Dzięki pełnej informacji o rozmieszczeniu sieci Natura 2000 możliwe jest uniknięcie konfliktów na etapie opracowywania szczegółowej lokalizacji poszczególnych inwestycji w skali regionalnej.

Zaleca się aby nowoprojektowane przedsięwzięcia mogące znacząco oddziaływać na środowisko, realizowane w ramach projektu Programu lokalizowane były poza obszarowymi formami ochrony, w związku, z czym konfliktowe położenie oraz ewentualne negatywne oddziaływanie na obszary podlegające ochronie ze względu na szczególne walory przyrody nie będzie występowało.

Należy podkreślić, że na terenie gminy zlokalizowany jest tylko niewielki fragment obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty Grabia PLH100021 od miejscowości Kolonia Karczmy do granic gminy. W związku z powyższym można stwierdzić, że ewentualne negatywne oddziaływanie na ten obszar raczej nie będzie występowało. Ustalenia przedmiotowego Programu Rozwoju Gminy Zelów nie naruszają Zarządzenia

Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Łodzi z dnia 18 lutego 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Grabia PLH100021 (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego z 2014 r. poz. 785).

Inną obszarową formą ochrony na terenie Zelowa jest Obszar Chronionego Krajobrazu Dolina Widawki, który został powołany w celu: ochrony doliny rzeki Widawki z wartościowymi siedliskami i zbiorowiskami roślinnymi, ochrony koryta rzeki Widawki stanowiącej na znacznej przestrzeni naturalny ciek wodny; korytarz ekologiczny łączący dolinę Warty z doliną Pilicy. Stanowi tereny cenne przyrodniczo, o znacznym zalesieniu, z licznymi zbiornikami wodnymi; na wyróżnienie zasługują: zwałowisko kopalni Bełchatów stanowiące dominantę wśród otaczającego terenu i wpływające na urozmaicenie krajobrazu, wzniesienia Borowej Góry stanowiące zespół pagórków o wysokich walorach krajobrazowych z najwyższym szczytem Borowa.

Do przedsięwzięć realizowanych w ramach Programu Rozwoju Gminy Zelów na lata 2014-2020, które mogą ewentualnie negatywnie oddziaływać na środowisko należą przede wszystkim inwestycje w zakresie infrastruktury komunalnej: wodociągi i kanalizacja, budowa sieci gazociągowej jak również przebudowa/budowa dróg gminnych. Ewentualne negatywne oddziaływanie tych inwestycji na środowisko można ograniczyć poprzez prawidłowo sporządzony projekt, uwzględniający potrzeby ochrony środowiska zarówno na etapie budowy jak również eksploatacji oraz zakazy i nakazy występujące na danej obszarowej formie ochrony.

8 Określenie, analiza i ocena celów ochrony środowiska ustanowionych na szczeblu międzynarodowym lub krajowym, istotnych z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu

Spośród wielu aktów prawnych Unii Europejskiej i innych wiążących działania Rzeczypospolitej Polskiej, a dotyczących zakresu ochrony środowiska, wiele znalazło już odzwierciedlenie w nowelizowanych przepisach prawa. I to właśnie te przepisy wprowadzone do ustaw, stanowią gwarancję właściwej realizacji ustaleń Programu. W odniesieniu do analizy ustaleń dokumentu można wymienić kilka z nich:

1. Krajowy Program Reform Europa 2020. Strategia na rzecz inteligentnego zrównoważonego rozwoju sprzyjającemu włączeniu społecznemu.

Dokument jest długookresową strategią rozwoju Unii Europejskiej na lata 2010–2020. Największy nacisk został położony na reformy społeczne, walkę z bezrobociem i zmiany na rynku pracy. Program Europa 2020 wyznacza pięć celów głównych:

- osiągnięcie wskaźnika zatrudnienia na poziomie 75 % wśród kobiet i mężczyzn w wieku 20 - 64 lata,
- poprawa warunków prowadzenia działalności badawczo-rozwojowej, w szczególności z myślą o tym, aby łączny poziom inwestycji publicznych i prywatnych w tym sektorze osiągnął 3 % PKB,
- zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych o 20 %, w porównaniu z poziomami z 1990 r.; zwiększenie do 20 % udziału energii odnawialnej w ogólnym zużyciu energii; dążenie do zwiększenia efektywności energetycznej o 20 %,
- 30-procentowej redukcji emisji w porównaniu z poziomami z 1990 r., o ile inne kraje rozwinięte zobowiążą się do porównywalnych redukcji emisji, a kraje rozwijające się wniosą wkład na miarę swoich zobowiązań i możliwości,
- podniesienie poziomu wykształcenia, zwłaszcza poprzez dążenie do zmniejszenia odsetka osób zbyt wcześnie kończących naukę do poniżej 10 % oraz poprzez zwiększenie do co najmniej 40 % odsetka osób w wieku 30–34 lat mających wykształcenie wyższe lub równoważne,
- wspieranie włączenia społecznego, zwłaszcza przez ograniczanie ubóstwa.

2. Strategia Innowacyjności i Efektywności Gospodarki „Dynamiczna Polska 2020”.

Strategia Innowacyjności i Efektywności Gospodarki (SIEG) zakłada główny cel, jakim jest wysoce konkurencyjna gospodarka (innowacyjna i efektywna) oparta na wiedzy i współpracy. Strategia wyznacza cztery cele szczegółowe:

- dostosowanie otoczenia regulacyjnego i finansowego do potrzeb innowacyjnej i efektywnej gospodarki,
- stymulowanie innowacyjności poprzez wzrost efektywności wiedzy i pracy,
- wzrost efektywności wykorzystania zasobów naturalnych i surowców,
- wzrost umiędzynarodowienia polskiej gospodarki.

Celom szczegółowym przypisane zostało 30 celów operacyjnych.

3. **Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030.**

Dokument ten w szerokim ujęciu wytycza kierunki rozwoju o charakterze przestrzennym, a jako główny cel określa *efektywne wykorzystanie przestrzeni kraju i jej terytorialnie zróżnicowanych potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia ogólnych celów rozwojowych – konkurencyjności, zwiększenia zatrudnienia, sprawności funkcjonowania państwa oraz spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym i terytorialnym w długim okresie.*

4. **Strategia Rozwoju Kraju 2020. Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo.**

Cel główny określony jest, jako *wzmocnienie i wykorzystanie gospodarczych, społecznych i instytucjonalnych potencjałów zapewniających szybszy i zrównoważony rozwój kraju oraz poprawę, jakości życia ludności*, a perspektywa czasowa sięga do 2020 roku. Szczególne korelacje obu dokumentów można dostrzec w następujących celach:

- przejście od administrowania do zarządzania rozwojem (priorytet rozwojowy Zapewnienie ładu przestrzennego),
- wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywatela (w szczególności Rozwój kapitału społecznego),
- wzrost wydajności gospodarki (priorytet Zwiększenie produktywności gospodarki),
- rozwój kapitału ludzkiego (zwłaszcza: Zwiększanie aktywności zawodowej i Poprawa jakości kapitału ludzkiego),
- integracja społeczna (w szczególności: Zwiększenie aktywności osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym),
- zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych (Podnoszenie jakości i dostępności usług publicznych oraz Zwiększenie efektywności systemu świadczenia usług publicznych),
- wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju oraz integracja przestrzenna dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych (szczególnie Tworzenie warunków dla rozwoju ośrodków regionalnych, subregionalnych i lokalnych oraz wzmocniania potencjału obszarów wiejskich).

5. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, miasta, obszary wiejskie.

Dokument ten określa cel strategiczny polityki regionalnej, jako *Efektywne wykorzystanie specyficznych regionalnych i innych terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia celów rozwoju kraju – wzrostu, zatrudnienia i spójności w horyzoncie długookresowym.*

Spójność dokumentów dostrzec można w celach:

- tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania procesów rozwojowych i zwiększanie ich absorpcji poza miastami wojewódzkimi (kierunek działań Wspieranie rozwoju i znaczenia miast subregionalnych),
- budowa podstaw konkurencyjności województw – działania tematyczne (Rozwój kapitału intelektualnego, w tym kapitału ludzkiego i społecznego, Wykorzystywanie walorów środowiska przyrodniczego oraz potencjału kulturowego),
- restrukturyzacja i rewitalizacja miast i innych obszarów tracących dotychczasowe funkcje społeczno-gospodarcze,
- poprawa jakości zarządzania politykami publicznymi, w tym ich właściwe ukierunkowanie terytorialne,
- wspomaganie budowy kapitału społecznego dla rozwoju regionalnego w oparciu o sieci współpracy między różnymi aktorami polityki regionalnej.

Ponadto Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego w celach układu *regiony – miasta – obszary wiejskie* postrzega ośrodki subregionalne, jako lokalne centra rozwoju, które wspierane będą w zakresie integracji przestrzennej, społecznej i gospodarczej, zwiększania atrakcyjności inwestycyjnej, rozwoju rynku pracy poprzez wspomaganie otoczenia biznesu oraz rozwój funkcji gospodarczych o ponadlokalnym obszarze oddziaływania.

6. Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020.

Dokument ten definiuje misję, wizję oraz cele rozwoju regionu, którego dążeniem powinno być *prowadzenie zintegrowanej i terytorialnie ukierunkowanej polityki zrównoważonego rozwoju, opartej na współpracy gospodarczej, budowaniu więzi społecznych oraz tożsamości regionalnej.*

Powiązania celowe obu dokumentów występują w następujących obszarach:

- kształtowanie aktywnych postaw na rynku pracy (strategiczne kierunki działań: Aktywizacja zawodowa ludności i Upowszechnianie modelu „silver economy”),
- kształtowanie innowacyjnego środowiska przedsiębiorczości i powiązań sieciowych (kierunki: Współpraca między przedsiębiorcami, samorządami i sferą B+R, Prowadzenie kompleksowej polityki „przyciągania” inwestorów oraz Rozwój instytucji otoczenia biznesu, w tym ośrodków dyfuzji rozwiązań innowacyjnych),
- rozwój MŚP i sektora rolnego (Poprawa konkurencyjności MŚP),
- rozwój społeczności lokalnych (Kształtowanie społeczeństwa obywatelskiego),
- wzmacnianie tożsamości regionalnej,
- rozwój usług i poprawa dostępu do sektora edukacji (podniesienie standardu placówek edukacyjnych na wszystkich etapach kształcenia),
- rozwój usług i poprawa dostępu do sektora ochrony zdrowia, pomocy społecznej oraz pieczy zastępczej (szczególnie Rozwój usług i programów profilaktyki zdrowotnej oraz innych z zakresu pomocy społecznej i pieczy zastępczej),
- rozwój usług i poprawa dostępu do sektora kultury, sportu, turystyki i rekreacji (rozwój bazy kultury, sportu, turystyki i rekreacji, rozwój usług kultury, sportu, turystyki i rekreacji),
- rozwój cyfryzacji i usług cyfrowych w sektorze publicznym (zwłaszcza Interaktywne narzędzia komunikacji samorządów z mieszkańcami),
- reintegracja zawodowa oraz przeciwdziałanie dyskryminacji i wykluczeniom społecznym (rozwój i upowszechnianie ekonomii społecznej),
- wspieranie procesów rewitalizacji i poprawa ładu przestrzennego (rewitalizacja zdegradowanych obszarów mieszkaniowych i przemysłowych, w tym rewaloryzacja zabytkowych układów przestrzennych oraz obiektów zabytkowych, kształtowanie krajobrazu kulturowego, w tym zapewnienie wysokiej jakości przestrzeni publicznych, zapobieganie procesom chaotycznej suburbanizacji oraz propagowanie dobrych wzorców architektury regionalnej).

7. Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020.

Kierunki rozwoju zapisane w Programie Rozwoju Gminy Zelów na lata 2014-2020 wpasowują się również w założenia Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020. Spójność dokumentów i zbieżność celów dostrzec można w osiach priorytetowych:

a) Oś II - Innowacyjna i konkurencyjna gospodarka

- Priorytet inwestycyjny 3a. Promowanie przedsiębiorczości, w szczególności poprzez ułatwianie gospodarczego wykorzystywania nowych pomysłów oraz sprzyjanie tworzeniu nowych firm, w tym również poprzez inkubatory przedsiębiorczości,

b) Oś VI - Rewitalizacja i potencjał endogeniczny regionu

- Priorytet inwestycyjny 6c. Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego,
- Priorytet inwestycyjny 8b. Wspieranie wzrostu gospodarczego sprzyjającego zatrudnieniu poprzez rozwój potencjału endogenicznego, jako elementu strategii terytorialnej dla określonych obszarów, w tym poprzez przekształcanie upadających regionów przemysłowych i zwiększenie dostępu do określonych zasobów naturalnych i kulturalnych oraz ich rozwój),
- Priorytet inwestycyjny 9b. Wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności na terenach miejskich i wiejskich.

8. Umowa partnerstwa.

Umowa określa strategię interwencji funduszy europejskich w ramach trzech polityk unijnych: polityki spójności, wspólne polityki rolnej (WPR) i wspólnej polityki rybołówstwa (WPRyb) w Polsce w latach 2014 – 2020.

9. Strategia wojewódzka w zakresie polityki społecznej na lata 2007 – 2020.

Strategia stanowi długofalową koncepcję działania w zakresie polityki społecznej, która zawiera założenia strategiczne w postaci celów wynikających z sytuacji społeczno – gospodarczej, potrzeb mieszkańców oraz uwarunkowań zewnętrznych. Celem w/w dokumentu jest zaplanowanie i realizowanie w praktyce wyznaczonych założeń rozwiązywania ważnych problemów społecznych w regionie łódzkim, stanowi to jednocześnie cel strategiczny oraz operacyjny strategii.

10. Regionalna Strategia Innowacji dla Województwa Łódzkiego – „LORIS 2030”.

W/w dokument stanowi uszczegółowienie Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020 w odniesieniu do tematyki innowacyjności. Misją opisywanego dokumentu jest prowadzenie aktywnej polityki innowacyjnej z wykorzystaniem potencjału wewnętrznego regionu do pobudzania kreatywności i przedsiębiorczości mieszkańców w trosce o zrównoważony rozwój.

11. Strategia Rozwoju Powiatu Bełchatowskiego 2014-2020.

Strategia powiatu jak sama nazwa wskazuje, jest dokumentem wyznaczającym główne kierunki rozwoju powiatu w układzie wieloletnim, szczególnie w odniesieniu do zadań realizowanych przez samorząd powiatowy, ale również z uwzględnieniem zadań realizowanych przez samorządy gminne, samorząd wojewódzki, administrację rządową itp. - stąd strategia powiatu uwzględnia inne opracowania, w tym strategię poszczególnych gmin powiatu bełchatowskiego oraz strategię województwa łódzkiego.

W ramach w/w dokumentu określono cele, które stoją przed powiatem bełchatowskim do roku 2020. Zostały one zestawiono w następujących obszarach: gospodarczym, społecznym i przestrzennym.

I. Cel strategiczny – SPÓJNOŚĆ GOSPODARCZA

1. Cel operacyjny – Rozwinięty system gospodarczy oparty na wiedzy i innowacji

Kierunki działań:

- 1) Wdrażanie niskoemisyjnych i energooszczędnych.
- 2) Rozwój „zielonych przemysłów” i usług na rzecz wykorzystywania OZE.
- 3) Inwestowanie w specjalistyczne usługi.
- 4) Dywersyfikacja przemysłu – rozwój stref ekonomicznych.
- 5) Wspieranie i poprawa produktywności sektora rolniczego.

2. Cel operacyjny – Rozwinięta sfera przedsiębiorczości

- 1) Wspieranie małej przedsiębiorczości.
- 2) Promowanie wspólnych, komplementarnych działań wśród przedsiębiorców – inkubatory.
- 3) Alternatywne formy przedsiębiorczości – spółdzielnie.

II. Cel strategiczny – SPÓJNOŚĆ SPOŁECZNA

1. Cel operacyjny – Wysoka jakość oferty edukacyjnej przystosowana do potrzeb rynku

Kierunki działań:

- 1) Spójna polityka oświatowa – rozwój szkolnictwa zawodowego, współpraca z uczelniami oraz biznesem w zakresie kierunków kształcenia.
- 2) Podniesienie standardu placówek oświatowych na wszystkich etapach kształcenia.
- 3) Rozwój kompetencji technik cyfrowych w procesie edukacji na wszystkich etapach kształcenia.

2. Cel operacyjny – Zaawansowany poziom sektora obywatelskiego oraz kapitału społecznego

Kierunki działań:

- 1) Wspieranie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego.
- 2) Kształtowanie świadomości regionalnej i lokalnej.

3. Cel operacyjny – Zintegrowane społeczeństwo

Kierunki działań:

- 1) Promocja i rozwój kształcenia przez całe życie.
- 2) Wspieranie organizacji pozarządowych – rozwój trzeciego sektora.
- 3) Rozwój bazy oraz usług kultury, sportu, turystyki i rekreacji.
- 4) Przeciwdziałanie ubóstwu ekonomicznemu.
- 5) Reintegracja zawodowa oraz przeciwdziałanie dyskryminacji i wykluczeniem społecznym.

4. Cel operacyjny – Wysoka jakość oraz dostępność usług publicznych

Kierunki działań:

- 1) Rozwój i podnoszenie standardów opieki zdrowotnej.
- 2) Rozwój cyfryzacji i usług cyfrowych w sektorze publicznym – rozwój e-administracji.
- 3) Wspieranie kadr publicznych w rozwoju zawodowym, możliwość realizacji projektów interdyscyplinarnych.

III. Cel strategiczny – SPÓJNOŚĆ PRZESTRZENNA

1. Cel operacyjny – Atrakcyjny i dobrze skomunikowany ośrodek

Kierunki działań:

- 1) Inwestowanie w możliwość szybkiej komunikacji z dużymi ośrodkami.
- 2) Wspieranie potencjału turystycznego powiatu – stworzenie różnorodnej, zachęcającej oferty.

2. Cel operacyjny – Dobra kondycja środowiska przyrodniczego

Kierunki działań:

- 1) Racjonalizacja gospodarki odpadami.
- 2) Utrzymanie różnorodności biologicznej.
- 3) Przeciwdziałanie i zwalczanie skutków zagrożeń naturalnych i antropologicznych.

3. Cel operacyjny – Rozwinięty przestrzennie region z powiązaniem systemem osadniczym

Kierunki działań:

- 1) Wspieranie procesów rewitalizacji i poprawa ładu przestrzennego.
- 2) Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego, w tym elektroenergetyka, ciepłownictwo, gazownictwo.
- 3) Rozwój systemów wodno – kanalizacyjnych.

9 Określenie, analiza i ocena przewidywanych znaczących oddziaływań na środowisko

Program Rozwoju Gminy Zelów na lata 2014-2020 jest dokumentem zawierającym opis zamierzeń mających na celu poprawę sytuacji w środowisku. Należy zatem podkreślić, że ocena ma za zadanie przeanalizowanie ryzyka związanego z niewypełnieniem zaplanowanych zadań oraz wskazanie zagrożeń wynikających z niekorzystnego przebiegu realizacji zadań.

Ponadto należy podkreślić, że w przypadku przedmiotowego dokumentu jakim jest Program Rozwoju Gminy Zelów, jedynie część zadań ma charakter inwestycyjny z przypisaną lokalizacją. Żadne z zadań nie jest definiowane szczegółowo co do zakresu i skali danego przedsięwzięcia, które pozwalałoby na prawidłową identyfikację oddziaływań, dlatego określenie zmian stanu środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem w odniesieniu do zadań zaplanowanych w Programie przy braku informacji o sposobie realizacji poszczególnych przedsięwzięć jest bardzo trudne. Z uwagi na fakt, że większość zamierzeń inwestycyjnych wymagać będzie przeprowadzenia postępowań w sprawie oceny oddziaływania na środowisko w odniesieniu do konkretnych warunków środowiskowych przyjęto, że na tym etapie wystarczające będzie typowych oddziaływań i potencjalnych skutków.

W zakresie poprawy stanu jakości powietrza należy dążyć do ograniczania emisji zanieczyszczeń do atmosfery m.in. poprzez eliminację wykorzystania paliw

konwencjonalnych w kotłowniach lokalnych i gospodarstwach domowych. Działania takie pozwolą na eliminację zagrożenia zdrowia ludzi i ograniczą niszczenie fasad budynków.

Działania związane z edukacją ekologiczną i zwiększeniem dostępu do informacji o środowisku mają pośrednio pozytywny wpływ na środowisko, ponieważ kształtowanie postaw proekologicznych odgrywa znaczącą rolę w ramach zapobiegania degradacji środowiska oraz ochrony przyrody.

Przedsięwzięcia wyznaczone do realizacji służą osiągnięciu wytyczonych celów. Podczas wykonywania prac realizacyjnych wystąpią oddziaływania na środowisko o charakterze lokalnym, krótkotrwałym lub chwilowym i mało znaczącym, które nie wywołają pogorszenia się stanu środowiska. Zadania przewidziane do realizacji ani ich skutki nie będą wykraczały swoim zasięgiem poza teren gminy Zelów.

▪ **Wpływ na zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego**

Ogólne ustalenia Programu Rozwoju Gminy Zelów na lata 2014-2020 wskazują, że jego realizacja nie powinna wpłynąć na pogorszenie stanu zanieczyszczenia powietrza ani obszaru gminy, ani jego otoczenia. Ograniczając emisję zanieczyszczeń, także niską, która jest najważniejszym problemem, spowoduje się również zmniejszenie emisji zanieczyszczeń w ramach oddziaływania ponadlokalnego. Planowane działania zmierzające do zmniejszenia niskiej emisji i jej uciążliwości będą zdecydowanie pozytywnie oddziaływać na poszczególne komponenty środowiska. Emisja z obszarów zabudowanych może negatywnie wpływać na zdrowie mieszkańców w przypadku, kiedy istniejąca zabudowa stwarza niekorzystne warunki pod względem warunków przewietrzania. Ważne jest zatem planowanie nowej zabudowy pod kątem zapewnienia odpowiednich warunków sanitarnych, co powinno mieć odzwierciedlenie w poszczególnych miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Biorąc pod uwagę, że komunikacja także stanowi źródło zanieczyszczeń na terenie gminy, konieczne jest podjęcie działań w zakresie reorganizacji i upłynnienia ruchu samochodowego. Inwestycje z zakresu budowy dróg także mogą wymagać przeprowadzenia osobnej oceny oddziaływania na środowisko. Należy wtedy przy ocenie oddziaływania ciągów komunikacyjnych na środowisko, przede wszystkim przeanalizować ich wpływ na zdrowie ludzi oraz zabudowę mieszkaniową pod kątem emisji zanieczyszczeń oraz hałasu.

Prognozowane oddziaływania wdrożenia ustaleń projektowanego dokumentu są jednoznacznie pozytywne i obejmują:

- na poziomie lokalnym – poprawę jakości powietrza do oddychania,
- na poziomie ponadlokalnym – korzyści wynikające z ograniczenia zużycia energii i wykorzystania lepszych nośników, co przekłada się na mniejszą emisję zanieczyszczeń oraz gazów cieplarnianych w miejscach jej wytwarzania.

▪ **Wpływ na środowisko wodne**

Zasoby wodne gminy są cennym zasobem przyrodniczym, a jednocześnie są narażone na degradację ze względu na zanieczyszczenia oraz wyczerpywanie się tych zasobów. Zapisy Programu, wykluczają możliwość wzrostu zagrożenia dla wód i ziemi, powodowanego modernizacją i rozbudową sieci wodociągowej i kanalizacyjnej. Przewiduje się, że ich realizacja powinna spowodować uzyskanie oczekiwanych standardów ilości i jakości wód powierzchniowych i podziemnych obszaru.

Zaplanowane w projektowanym dokumencie inwestycje w zakresie rozwoju sieci infrastruktury wodno - kanalizacyjnej powinny poprawić jakość pobieranych wód i utrzymać wysoki stopień oczyszczania ścieków na terenie gminy, a tym samym także zmniejszyć emisję zanieczyszczeń wynikającą z funkcjonowania sieci.

Planuje się rozbudowę sieci wodociągowej na terenach jeszcze nieuzbrojonych, co zapewni ochronę zasobów przyrodniczych na tych fragmentach jednostki. Realizacja poszczególnych inwestycji powinna być jednak uzupełniona o bieżącą kontrolę i monitoring jakości dostarczanej wody, tak aby zapewnić bezpieczeństwo mieszkańcom. Z dobrą jakością pobieranej wody łączy się rozbudowa sieci kanalizacyjnej, ponieważ od jakości oczyszczonych ścieków wprowadzanych do środowiska zależy jakość wód podziemnych, a tym samym jakość ujmowanych wód dla ludności.

Przydomowe oczyszczalnie ścieków powinny być w odpowiedni sposób zaprojektowane i wykonane, aby zapewnić dobrą jakość wód wprowadzanych do gruntu.

Cele oraz działania zapisane w Programie Rozwoju Gminy Żelów w zakresie ochrony wód będą pozytywnie oddziaływać na środowisko.

Przedsięwzięcia w zakresie budowy i modernizacji infrastruktury komunalnej są niewątpliwie proekologiczne i służą ochronie zasobów wód. Na etapie budowy negatywnie mogą oddziaływać w następujący sposób:

- naruszenie powierzchni ziemi,
- wytwarzanie odpadów budowlanych oraz powstawanie nieużytecznych mas ziemnych,
- emisja spalin i hałasu z maszyn budowlanych.

▪ Wpływ na ludzi

Realizacja działań zawartych w analizowanym dokumencie będzie wpływać zarówno na zdrowie jak i jakość życia mieszkańców Zelowa. Oddziaływanie to będzie miało charakter materialny i pozamaterialny. Im większe jest oddziaływanie na środowisko, tym większy jest wpływ na warunki, w jakich żyje człowiek. Szczególnie istotny z punktu widzenia organizmu człowieka jest stan wdychanego powietrza oraz użytkowanej wody. Szkodliwe zmiany w tych komponentach (ich jakości) powodują u ludzi choroby i zaburzenia funkcjonowania organizmów. Wpływ negatywnych czynników środowiskowych na zdrowie ludzi jest uzależnione indywidualnie od ich odporności - często jego skutki ujawniają się dopiero po kilku lub kilkunastu latach. Realizacja działań zawartych w Programie Rozwoju Gminy Zelów przyczyni się głównie do poprawy jakości życia ludzi. Będzie to efektem przede wszystkim polepszenia jakości powietrza. Na komfort mieszkańców Zelowa wpłynie też rozwój lub modernizacja sieci drogowej, który przełoży się na poprawę przepustowości dróg, a co za tym idzie skrócenie czasu podróży i rozładowanie emisji równomiernie wzdłuż ciągów komunikacyjnych. Realizacja zadań z zakresu ograniczania niskiej emisji i zużycia energii (np. poprzez termomodernizację, budowę sieci gazowniczej), oprócz poprawy stanu jakości środowiska, w dłuższej perspektywie przyczyni się do uzyskania oszczędności w postaci mniejszych rachunków za energię. Zmiana ogrzewania gospodarstw domowych na gazowe podniesie komfort życia mieszkańców, brak konieczności uzupełniania wsadu do kotła zaoszczędzi ich czas, a także nie będą musieli martwić się o gromadzenie zapasów węgla czy drewna.

Negatywnie oddziaływanie na ludzi może być związane z działaniami przeprowadzanymi w fazie realizacji inwestycji, mające charakter krótkotrwały, np. prace związane z budową lub remontem obiektów oraz z modernizacją infrastruktury transportowej. Podczas modernizacji sieci komunikacyjnej mogą wystąpić zagrożenia dla ruchu pieszego i samochodowego oraz negatywny wpływ na komfort podróży mieszkańców na skutek zmiany organizacji ruchu. Dodatkowo emisja spalin z maszyn oraz unoszenie się pyłu wpłynie niekorzystnie na jakość powietrza wdychanego przez ludzi. Z pracami budowlanymi często też związana jest emisja hałasu, który przyczynia się do pogorszenia komfortu mieszkańców blisko położonych budynków, powodując m. in. ich stres i pogorszenie samopoczucia. Oddziaływanie to ma jednak charakter krótkotrwały. Z negatywnym oddziaływaniem na ludzi związana jest też późniejsza eksploatacja dróg –

liniowe źródła hałasu i zanieczyszczeń powietrza, które będzie oddziaływać w sposób długotrwały.

Aby ograniczyć oddziaływanie wyżej opisanych elementów inwestycji na ludzi, należy wziąć pod uwagę odpowiednie prowadzenie robót budowlanych o możliwie najmniejszej emisji hałasu i zanieczyszczeń. W celu ograniczenia emisji hałasu mogącej mieć miejsce w trakcie eksploatacji dróg, należy zastosować nawierzchnie tłumiące hałas lub też ewentualnie ekrany akustyczne. Powinno się także stosować wysokosprawne urządzenia do oczyszczania gazów odlotowych w celu minimalizacji emisji zanieczyszczeń do powietrza. Ciągła edukacja społeczeństwa prowadzona w ramach wszelkich kampanii i szkoleń uwrażliwi społeczeństwo na kwestie środowiskowe.

▪ **Wpływ na powierzchnię ziemi**

Największa ingerencja w strukturę ukształtowania terenu następować będzie podczas prac budowlanych związanych z powstawaniem infrastruktury technicznej oraz sieci komunikacyjnej. Tego typu zmiany są związane z realizacją każdego rodzaju inwestycji budowlanych, uznaje się je więc za nieuniknione w procesie zagospodarowania i postępującej urbanizacji. Negatywne oddziaływanie na powierzchnię ziemi będzie zatem miało miejsce w krótkim okresie czasu.

▪ **Wpływ na zwierzęta**

Pozytywne oddziaływanie na populację zwierząt będą miały realizacje działań, które przyczynią się do ograniczenia zanieczyszczeń dostających się do wód i gleb. Do polepszenia warunków życia i rozwoju zwierząt przyczyni się też poprawa jakości powietrza, na którą ukierunkowana jest część działań zawartych w Programie Rozwoju Gminy Żelów. Podwyższanie świadomości ekologicznej mieszkańców gminy (jeśli nauki obejmą zagadnienia typowo przyrodnicze), również przyniesie korzystne efekty dla świata zwierząt, gdyż może się zwiększyć poczucie odpowiedzialności obywateli za stan środowiska naturalnego, które ich otacza.

Negatywna w skutkach dla zwierząt będzie przede wszystkim realizacja inwestycji z zakresu rozwoju infrastruktury transportowej. Może się ona przyczynić do fragmentacji i niszczenia siedlisk, ograniczenia źródeł pokarmu oraz płoszenia zwierząt, a także do izolacji pojedynczych osobników, które będą się bały przekroczyć jezdnię. Ruch samochodowy przyczyni się też do zwiększenia liczby potraconych zwierząt. Kolejnym negatywnym, ale krótkotrwałym oddziaływaniem na zwierzęta będzie realizacja działań

polegających na budowie lub modernizacji budynków, która przede wszystkim będzie polegała na płoszeniu zwierząt i zaburzaniu tras przelotów ptaków oraz ewentualnym niszczeniu ich gniazd w budynkach poddawanych remontowi. Istotnym jest, aby przed rozpoczęciem prac wykonać inwentaryzację przyrodniczą w takich obiektach. Proponowane jest także utworzenie siedlisk zastępczych (np. skrzynek dla nietoperzy, albo budek lęgowych) na czas prac remontowo-budowlanych. Należy też wziąć pod uwagę dobór odpowiedniego rodzaju oświetlenia drogowego, który odstraszy nietoperze.

▪ **Wpływ na rośliny**

Pozytywne oddziaływanie na rośliny będą miały realizacje działań, które przyczynią się do ograniczenia zanieczyszczeń dostających się do wód i gleb. Także poprawa powietrza, będąca skutkiem wszystkich działań z zakresu ograniczania niskiej emisji, emisji z transportu samochodowego i zużycia energii, przyczyni się do poprawy warunków bytowych roślin. Podwyższanie świadomości ekologicznej mieszkańców Zelowa również może przynieść korzystne efekty dla świata roślin, gdyż może się zwiększyć poczucie odpowiedzialności obywateli za stan otaczającego ich środowiska naturalnego.

Realizacja wielu działań zawartych w Programie, takich jak remont, modernizacja lub budowa nowych budynków niestety wiąże się z negatywnym oddziaływaniem na roślinność, ponieważ występuje ona na terenach odkrytych i nie da się wykonać inwestycji infrastrukturalnych bez ingerencji w nią. W trakcie prac budowlanych następuje usuwanie roślinności z miejsc budowy, wycinka drzew, krzewów, co powoduje fragmentację lub niszczenie siedlisk przyrodniczych. Występuje też wykonywanie odwodnień, które wpływają na stosunki wodne, co może niekorzystnie działać na rośliny i siedliska zależne od wód. W trakcie eksploatacji dróg, wzdłuż tras rozprzestrzeniają się obce ekologicznie i geograficznie gatunki roślin, które mogą wypierać gatunki rodzime.

Aby zmniejszyć oddziaływanie na środowisko realizacji działań zawartych w Programie, należy ustrzec się od degradacji siedliska oraz cennych gatunków roślin. Aby zminimalizować oddziaływania na rośliny należy maksymalnie ograniczyć wycinkę drzew i krzewów, zapewnić stosunki wodne i ciągi ekologiczne na podobnym poziomie jak dotychczasowy, a w razie zniszczenia siedlisk lub wycinki drzew – wykonać ponowne nasadzenia i odtworzenie siedlisk. Zalecenia te należy uwzględnić także przy budowie innych obiektów.

▪ **Wpływ na klimat**

Wprowadzanie ustaleń Programu Rozwoju Gminy Zelów nie będzie negatywnie oddziaływać na klimat lokalny.

▪ **Wpływ na zabytki**

Wszystkie działania zmierzające do poprawy jakości powietrza atmosferycznego przyczynią się do pozytywnego oddziaływania na zabytki, ze względu na ograniczenie emisji szkodliwych związków (np. dwutlenku siarki) do atmosfery, które niszczą elewację budynków i innych obiektów. Oddziaływanie negatywne na zabytki mogą wyrzucić prace budowlane, takie jak modernizacja lub budowa infrastruktury komunalnej, jeśli będą przebiegać przez tereny tych obiektów. Na zabytki negatywne oddziaływanie mają także drgania wynikające z prac budowlanych i użycia ciężkiego sprzętu, a także unoszenie się wtedy pyłu, który zanieczyszcza elewacje budynków.

▪ **Wpływ na dobra materialne**

Program Rozwoju Gminy Zelów nie zawiera specjalnych, osobnych zapisów dotyczących ochrony dziedzictwa materialnego gminy (do tego celu służą osobne opracowania, jak na przykład Program Ochrony Zabytków, Program Rewitalizacji). Działania mające na celu poprawę stanu ogólnego środowiska wpłyną jednak pośrednio także na stan dóbr materialnych.

Poprawa stanu powietrza atmosferycznego, ograniczenie niskiej emisji będzie oczyszczać powietrze i opady atmosferycznego z zanieczyszczeń, co będzie pozytywnie wpływać na tkankę zabudowy.

Także zainwestowanie w infrastrukturę techniczną powinno skutkować podwyższeniem standardów mieszkaniowych.

Działania związane z pracami budowlanymi czy też remontowymi na obiektach traktowanych jako dobra materialne, np. termomodernizacja budynków, również wpłyną pozytywnie na strukturę zabudowy oraz poprawią wygląd estetyczny jednostki.

Ustalenia projektu dokumentu wpłyną więc neutralnie lub korzystnie na dobra materialne.

▪ **Wpływ na krajobraz**

Pozytywnym oddziaływaniem na krajobraz obszarów zabudowanych będzie termomodernizacja budynków i budowa nowych obiektów. Podczas projektowania inwestycji realizujących zadania zawarte w Programie Rozwoju Gminy Zelów, należy uwzględnić konieczność wkomponowania planowanych obiektów w krajobraz. Należy

również pamiętać o tym, aby nie zaburzyć krajobrazu miejskiego, zwłaszcza zabudowę zawierającą zabytkowe budynki. Prace budowlane/remontowe, poprzez emisję drgań, czy pyłów, mogą zagrozić trwałości konstrukcyjnej tych budynków oraz zanieczyścić ich elewację. Działania, które przyczyniają się do redukcji emisji zanieczyszczeń do powietrza pośrednio wpłyną na wygląd zabytkowych obiektów w sposób pozytywny.

Ponadto prawidłowy projekt, uwzględniający potrzeby ochrony środowiska zarówno na etapie budowy, jak i w fazie eksploatacji inwestycji, pozwoli także ograniczyć te oddziaływania. Do ogólnych działań ograniczających potencjalnie negatywne oddziaływanie należą:

- w czasie realizacji inwestycji prawidłowe zabezpieczenie techniczne sprzętu i placu budowy;
- zapobieganie powstawaniu oraz niewłaściwemu postępowaniu z powstałymi odpadami w trakcie prowadzenia prac inwestycyjnych oraz w fazie eksploatacji;
- zapobieganie zwiększonej emisji hałasu w związku z prowadzeniem prac – korzystanie z nowoczesnych maszyn w dobrym stanie technicznym, ograniczenie działań do pory dziennej;
- stosowanie odpowiednich technologii, materiałów i rozwiązań konstrukcyjnych;
- dostosowanie terminów prac do terminów rozrodu zwierząt, wegetacji, okresów lęgowych,
- maskowanie elementów dysharmonijnych dla krajobrazu.

Podsumowując można stwierdzić, że zaniechanie realizacji zaplanowanych zadań może prowadzić do pogorszenia stanu środowiska i jakości życia mieszkańców.

10 Przedstawienie rozwiązań mających na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu

Do przedsięwzięć realizowanych w ramach Programu Rozwoju Gminy Żelów na lata 2014-2020, które mogą ewentualnie negatywnie oddziaływać na środowisko należą przede wszystkim inwestycje w zakresie infrastruktury komunalnej: wodociągi i kanalizacja, budowa sieci gazociągowej jak również przebudowa/budowa dróg gminnych. Ewentualne negatywne oddziaływanie tych inwestycji na środowisko można ograniczyć

poprzez prawidłowo sporządzony projekt, uwzględniający potrzeby ochrony środowiska zarówno na etapie budowy jak również eksploatacji.

Do działań ograniczających oddziaływanie można zaliczyć chociażby stosowanie odpowiednich technologii, materiałów i rozwiązań konstrukcyjnych, jak również odpowiednie zabezpieczenie techniczne sprzętu i placu budowy. W przypadku realizacji inwestycji drogowych należy unikać barier dla funkcjonowania przyrody jak również ograniczać presje na tereny wrażliwe. Ponadto uwzględnienie w projekcie możliwości budowy ekranów akustycznych oraz rozwiązań poprawiających płynność ruchu może ograniczyć oddziaływanie drogi jako źródła hałasu.

Z uwagi na nieodwracalny charakter przekształceń środowiska należy dokładnie rozważyć lokalizację inwestycji oraz zastosować rozwiązania techniczne przyjazne dla środowiska.

Ponadto zgodnie z obowiązującymi przepisami, każda instalacja spełniać musi określone wymagania w stosunku do środowiska, co wyznacza standardy budowlane i konstrukcyjne.

Z uwagi na nieodwracalny charakter przekształceń środowiska należy dokładnie rozważyć lokalizację inwestycji oraz zastosować rozwiązania techniczne przyjazne dla środowiska.

Przez kompensację przyrodniczą rozumie się zespół działań obejmujących w szczególności roboty budowlane, roboty ziemne, rekultywację gleby, zalesienie, zadrzewienia lub tworzenie skupień roślinności prowadzących do przywrócenia równowagi przyrodniczej na danym terenie, wyrównanie szkód dokonanych w środowisku przez realizację przedsięwzięcia i zachowanie walorów krajobrazowych. Warianty kompensacji przyrodniczej powinny być określone w ramach wydawanych decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla poszczególnych przedsięwzięć. Zgodnie z art. 71 ust. 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2013 r., poz. 1235 ze zm.) decyzje te określają środowiskowe uwarunkowania realizacji przedsięwzięć, a w szczególności warunki wykorzystywania terenu w fazie realizacji i eksploatacji lub użytkowania przedsięwzięcia, ze szczególnym uwzględnieniem konieczności ochrony cennych wartości przyrodniczych, zasobów naturalnych i zabytków oraz ograniczenia negatywnych oddziaływań dla terenów sąsiednich a także w przypadku, gdy z oceny przedsięwzięcia na środowisko wynika potrzeba wykonania kompensacji przyrodniczej – stwierdza konieczność jej wykonania.

Skala wykonanych działań kompensacyjnych zależy od rodzaju wykonanych prac i skali ingerencji w środowisko.

Innym szczególnym przypadkiem kompensacji przyrodniczej, przewidywanym w prawie polskim, jest postępowanie kompensacyjne realizowane w przypadku, gdy przedsięwzięcie, wymagające wydania pozwolenia na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza, ma powstać na obszarze, na którym zostały przekroczone standardy, jakości powietrza. Obligatoryjnym warunkiem wydania takiego zezwolenia jest zapewnienie odpowiedniej redukcji ilości wprowadzanych do powietrza gazów lub pyłów powodujących naruszenia tych standardów, wprowadzanych przez inne instalacje zlokalizowane na tym obszarze. Redukcja ilości wprowadzanych do powietrza gazów lub pyłów z innych instalacji powinna być o min. 30% od ilości gazów lub pyłów dopuszczonych do wprowadzania do powietrza przez planowane przedsięwzięcie. Pozwolenia na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza wydane dla innych instalacji objętych postępowaniem kompensacyjnym zostają cofnięte lub ograniczone bez odszkodowania w zakresie, na jaki uczestnicy postępowania wyrazili zgodę. Pozwolenie na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza wydane w wyniku postępowania kompensacyjnego traci ważność, jeżeli nie stanie się ono wykonalne w ciągu dwóch lat od jego wydania.

Działania zbliżone do działań kompensacyjnych wykonuje się także, gdy:

- stwierdzona zostanie szkoda w środowisku (w rozumieniu ustawy o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie z dnia 13 kwietnia 2007 (Dz. U. z 2014 r., poz. 210)) i wydana zostanie decyzja o konieczności przywrócenia stanu środowiska,
- istnieje zagrożenie dla populacji gatunku chronionego (kiedy np. przenosimy populację gatunku zagrożoną przez inwestycję – w chwili obecnej najczęściej dotyczy to roślin i płazów).

Należy pamiętać, że naruszenie stanu siedliska gatunku rośliny lub zwierzęcia chronionego w Europie (Załącznik IV Dyrektywy Siedliskowej) także jest naruszeniem samej Dyrektywy – potrzeba ich ochrony oraz prowadzenia działań kompensacyjnych wynika, więc nie tylko z prawa krajowego, ale także wspólnotowego.

11 Rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru, w tym także wskazanie napotkanych trudności wynikających z niedostatku techniki lub luk we współczesnej wiedzy

Prognoza oddziaływania na środowisko do projektu Programu Rozwoju Gminy Zelów na lata 2014-2020 jest dokumentem wspomagającym ten program, gdyż wskazuje na ewentualne zagrożenia związane z brakiem jego realizacji lub niepełną realizacją. W przypadku opracowywania Programu Rozwoju Gminy Zelów różne warianty kierunków działań i założonych celów ustanawia się na etapie tworzenia dokumentu, kiedy to w porozumieniu z władzami gminy dochodzi się do konsensusu w zakresie planowanego systemu ochrony środowiska oraz zadań. Powszechnym kryterium wyboru oprócz efektów ekologicznych są względy finansowe. Ważne jest, zatem zgodnie z założeniami zrównoważonego rozwoju, znalezienie takiego rozwiązania, by przy określonych środkach finansowych uzyskać optymalny efekt ekologiczny. Zaproponowane w projekcie dokumentu działania i zadania zmierzają właśnie do poprawy środowiska i zdrowia mieszkańców gminy oraz stanowią rozwiązania optymalne. Gmina, kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju, dokonała wyboru takich założeń, które umożliwią kształtowanie środowiska, jego ochronę lub stanowią pewne metody naprawcze przy jednoczesnym zagwarantowaniu jej stabilnego rozwoju gospodarczego.

Reasumując na etapie opracowywania dokumentu spośród licznych założeń alternatywnych zostały wybrane tylko takie, których realizacja umożliwi zrównoważony rozwój Gminy.

Proponowane w ramach Programu Rozwoju Gminy Zelów przedsięwzięcia mają pozytywny wpływ na środowisko, dlatego na etapie ich realizacji należy wybrać wariant (lokalizacyjny, konstrukcyjny, technologiczny bądź organizacyjny), który będzie w najmniejszym stopniu negatywnie oddziaływać na środowisko. Ponadto w zależności od lokalnej chłonności środowiska oraz występowania obszarów wrażliwych w rejonie przedsięwzięcia należy rozważyć wariant alternatywny.

Należy również pamiętać, że przedmiotowy dokument przedstawia ogólne propozycje przedsięwzięć i w związku z tym brak jest możliwości precyzyjnego określenia rozwiązań alternatywnych dla wskazanych działań.

12 Metody analizy realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania

W celu wzmocnienia kontroli nad wprowadzaniem zapisów, realizowaniem zaplanowanych inwestycji i zmianami środowiska z tego wynikającymi, Gmina ma obowiązek cyklicznie oceniać i monitorować skutki realizacji postanowień projektu w odniesieniu do jego wpływu na środowisko.

Proponuje się, aby wymagany monitoring skutków realizacji omawianego projektu Programu Rozwoju Gminy Zelów był przeprowadzany w oparciu o wizję lokalną i inwentaryzację obszaru gminy. Weryfikacja istniejącego stanu wykorzystania terenu, eksploatacji sieci i instalacji oraz obiektów, a także opis wpływu przedsięwzięć na otoczenie pozwoli określić i ocenić ewentualne niekorzystne działania na środowisko, a także przewidzieć w jakim kierunku będą zachodzić dalsze zmiany w środowisku.

Wizję terenową powinno się także wzbogacić o wiedzę z innych dostępnych źródeł. Jako podstawę analizy można wykorzystywać wyniki państwowego monitoringu środowiska przyrodniczego prowadzonego przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska, Państwową Inspekcję Sanitarną, Państwowy Instytut Geologiczny, zapisy strategicznych dokumentów gminnych, powiatowych, wojewódzkich oraz badania prowadzone przez zarządców infrastruktury technicznej.

Ponadto należy wskazać, iż Burmistrz Zelowa jest organem właściwym w większości przypadków do wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach oraz posiada informacje o wydanych pozwoleniach na budowę.

Misja zawarta w Programie sformułowana jest na ogólnym poziomie, dlatego bezpośrednia ocena stopnia jej realizacji nie jest możliwa, należy więc oceniać stopień realizacji celów strategicznych poprzez realizację poszczególnych działań.

Ocena po zakończeniu realizacji przedsięwzięć jest najbardziej istotna i miarodajna dla całościowej analizy polityki rozwoju społeczno-gospodarczego.

Działania i przedsięwzięcia służące realizacji celów strategicznych oceniane mogą być na podstawie kryteriów: skuteczności, celowości, efektywności i wydajności.

Proponuje się, aby co dwa lata sporządzić raport z przebiegu wdrażania Programu, przedstawić występujące ewentualne problemy oraz zaproponować zmiany, które będą podstawą do aktualizacji zapisów Programu Rozwoju Gminy Zelów.

13 Transgraniczne oddziaływanie na środowisko

Obowiązek rozważania możliwości transgranicznego oddziaływania na środowisko planowanych przedsięwzięć wynika z Konwencji o ocenach oddziaływania na środowisko w kontekście transgranicznym, sporządzonej w Espoo dnia 25 lutego 1991 roku.

Specjalnej analizie powinny podlegać inwestycje zlokalizowane blisko granic, a także te realizowane dalej, ale ze względu na rozmiar przedsięwzięcia mogące powodować znaczące emisje lub zmiany w środowisku. Gmina Zelów nie jest położona w obszarze przygranicznym, a realizacja projektu Programu Rozwoju Gminy Zelów na lata 2014-2020 nie stworzy żadnych konsekwencji dla ewentualnych skutków środowiskowych, których charakter mogłyby posiadać znaczenie transgraniczne. Skala przedsięwzięć zaproponowanych do realizacji w ramach przedmiotowego programu ma charakter regionalny i ewentualne negatywne oddziaływanie tych przedsięwzięć będzie miało zasięg lokalny. Na etapie prognozy stwierdzono, że realizacja Programu Rozwoju Gminy Zelów na lata 2014-2020 nie wskazuje na możliwość wystąpienia transgranicznego oddziaływania na środowisko, mogącego objąć terytorium innych państw.

14 Streszczenie w języku niespecjalistycznym

Przedmiotem opracowania jest Prognoza oddziaływania na środowisko skutków realizacji projektu Programu Rozwoju Gminy Zelów na lata 2014-2020. Prognoza oddziaływania na środowisko skutków realizacji projektu Programu obejmuje szeroką tematykę związaną z analizą skutków realizacji działań, jakie zostały zaproponowane dla gminy Zelów.

Jest ona dokumentem wskazującym na możliwe negatywne skutki oraz formułującym zalecenia dotyczące minimalizacji oraz przeciwdziałania tym negatywnym oddziaływaniom. Prognoza sporządzana dla potrzeb postępowania w sprawie procedury strategicznej oceny oddziaływania na środowisko projektu Programu Rozwoju Gminy Zelów (dokumentu określającego ogólne ramy realizacji dla kolejnych przedsięwzięć), powinna określać i oceniać skutki wpływu realizacji ustaleń tego dokumentu na elementy środowiska przyrodniczego oraz dobra materialne, a także skutki dla stanu środowiska, które mogą wynikać ze zmian istniejącego przeznaczenia lub wykorzystywania terenów, wskutek realizacji ustaleń Programu. Celem opracowania jest określenie rodzaju, stopnia oraz zasięgu przestrzennego zmian środowiska, wywołanych przez zakres oraz tempo realizacji zadań i działań, sprecyzowanych w treści projektowanego dokumentu.

Przy sporządzaniu Prognozy posługiwano się metodą opisową, która polegała na charakterystyce zasobów środowiska gminy Zelów, określeniu stanu środowiska przyrodniczego i jego zagrożeń. Do opisu posłużono się danymi pochodzącymi z Urzędu Miejskiego oraz z innych jednostek i podmiotów działających na tym terenie. Do przeprowadzenia analizy zostały wykorzystane również dane zgromadzone przez WIOS, GUS, dostępną literaturę tematu oraz ustalenia własne. Zastosowano również metodę analityczną, która polegała na analizie proponowanych kierunków działań w zakresie ochrony środowiska.

Charakter omawianego dokumentu z założenia jest proekologiczny. Jednak realizacja niektórych zamierzeń, jakkolwiek w skali regionalnej uzasadnionych pod względem ekologicznym, w skali lokalnej może skutkować wystąpieniem chwilowych, negatywnych oddziaływań środowiskowych.

Program Rozwoju Gminy Zelów jest najważniejszym dokumentem programowym gminy, określa obszary priorytetowe i cele, które umożliwią rozwój społeczno – gospodarczy jej obszaru. Cele, jakie stoją przed gminą zostały określone na podstawie analizy stanu obecnego oraz zestawienia silnych i słabych stron gminy, a także szans, jakie przed nią stoją oraz potencjalnych zagrożeń.

Należy zwrócić uwagę, że konkretne oddziaływania środowiskowe będzie można ocenić dopiero w oparciu o konkretne dane projektowe i lokalizacyjne na etapie procedury oceny oddziaływania na środowisko poszczególnych inwestycji. Na obecnym etapie projektu Programu Rozwoju Gminy Zelów, takich danych nie można przedstawić, ponieważ jest to dokument ogólny i strategiczny, zawierający ogólne wytyczne dla Gminy, określający ogólne ramy przedsięwzięć planowanych do realizacji na tym terenie.

Należy pamiętać, że działanie na jeden komponent środowiska nie powoduje zmian tylko w tym komponencie. Środowisko należy traktować jako system wzajemnie ze sobą powiązanych elementów, w którym zmiana jednej części wpływa na inną lub na całość systemu.

Zapisy Programu odnoszą się tematycznie m.in. do ochrony środowiska. Ochrony tej nie można rozpatrywać bez zwrócenia uwagi na rolę i kondycję człowieka w tym środowisku. Ochrona poszczególnych komponentów środowiska przyrodniczego oraz infrastruktury, która te komponenty będzie chronić, bądź oczyszczać wpłynie niewątpliwie na zdrowie i bezpieczeństwo człowieka.

Biorąc pod uwagę lokalizację gminy Zelów, nie przewiduje się transgranicznego oddziaływania na środowisko. Program Rozwoju Gminy Zelów, nie zawiera zapisów (ani nie stwarzają możliwości), w wyniku których mogłoby wystąpić transgraniczne oddziaływanie na środowisko.

Program Rozwoju Gminy Zelów jest dokumentem, którego głównym celem jest określenie dla Gminy Zelów drogi do osiągnięcia celów w zakresie ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju, ustalonych wcześniej na szczeblu regionalnym, krajowym i międzynarodowym. Odstąpienie od wdrażania zapisów tych dokumentów oznaczać będzie odstąpienie od obowiązku realizacji strategicznych celów ochrony środowiska. W przypadku braku realizacji Programu Rozwoju Gminy Zelów, przeprowadzona analiza i ocena stanu istniejącego pozwala wykazać, że może nastąpić pogorszenie stanu środowiska. Brak realizacji Programu przyczyniać się będzie do utrwalania oraz występowania negatywnych tendencji w środowisku.

Realizacja Programu Rozwoju Gminy Zelów nie przewiduje skutków czy oddziaływań środowiskowych wymagających przeprowadzenia kompensacji przyrodniczej, w związku z czym nie przewiduje się podjęcia takich działań, choć można przypuszczać, że szczegółowe raporty oddziaływania na środowisko planowanych inwestycji będą wymagać podjęcia takich działań.

Prognoza oddziaływania na środowisko do projektu Programu Rozwoju Gminy Zelów jest dokumentem wspomagającym ten projekt, gdyż wskazuje na ewentualne zagrożenia wynikające z niepełnej ich realizacji. Sugerowane do realizacji przedsięwzięcia w ramach Programu mają zdecydowanie pozytywny wpływ na środowisko. Proponowanie działań alternatywnych dla podanych rozwiązań nie ma zatem uzasadnienia z formalnego i ekologicznego punktu widzenia. Na etapie sporządzania projektów do planowanych inwestycji można prowadzić wariantowanie przy wyborze technologii, zastosowanych materiałów, sposobu wykonania, terminu bądź konkretnego przebiegu prac inwestycyjnych.

Wdrażanie w życie rozwiązań przewidzianych w projekcie Programu Rozwoju Gminy Zelów wymaga stałego monitorowania realizacji zapisanych w tym dokumencie zadań oraz szybkiej reakcji w przypadku pojawiania się rozbieżności pomiędzy projektowanymi rezultatami, a stanem rzeczywistym. Monitorowanie to winno stać się stałym zadaniem, przede wszystkim, władz Gminy, które są odpowiedzialne za nadzorowanie wdrażania Programu Rozwoju Gminy Zelów.

Zapisy Programu Rozwoju Gminy Zelów odnoszą się do zapisów dotyczących ochrony środowiska dokumentów w skali regionu i kraju. Przy opracowywaniu dokumentu korzystano i nawiązywano do zapisów zawartych w dokumentach strategicznych wyższego szczebla.